

Det här verket är upphovrättskyddat enligt *Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*. Det har digitaliserats med stöd av Kap. 1, 16 § första stycket p 1, för forskningsändamål, och får inte spridas vidare till allmänheten utan upphovsrättsinnehavarens medgivande.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work is protected by Swedish Copyright Law (*Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*). It has been digitized with support of Kap. 1, 16 § första stycket p 1, for scientific purpose, and may no be disseminated to the public without consent of the copyright holder.

All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SOM SLÄKTETS VÅRDARE OCH VÄRNARE MÅSTE HEMMENS KVINNOR BEREDAS TILFÄLLE TILL VIDGADE VYER OCH KUNSKAPER, är ledmotivet i den avdelning av Utställningen Fritiden i Ystad, vilken särskilt behandlar husmödrarnas fritidsproblem.

morgonbris

Nummer 6
1 9 3 6
Pris 35 öre

SVENSKA
SLÖJDFÖRENINGEN

DÖRREN...

till nya glädjeämnen, ökade kunskaper, större hemtrevnad... är medlemskap i

SVENSKA SLÖJDFÖRENINGEN

Svenska Slöjdföreningens tidskrift FORM, Nordens ledande tidning ifråga om konstindustri och konsthantverk, utkommer med 10 rikt illustrerade nummer om året. I bilder och text behandlas av våra ledande fackmän bostads- och bohagsfrågor, konstindustri, konsthantverk och hemslöjd. Bildrevyer och notiser spegla det aktuella läget inom och utom landet.

FORM

är mångsidig, modern, medryckande
är vaken, vederhäftig, vägledande
erhålls **gratis** av föreningens medlemmar

Medlemskapet berättigar även till gratis deltagande i ett årligt konstindustrilotteri, i vilket en mängd värdefulla vinster utlottas.

Bliv medlem **nu**. Årsavgiften för medlemskap utgör endast Kr. 10:-.

Anmälan om medlemskap mottages på:

Slöjdföreningens expedition, box 7047, Stockholm 7, tel. 231545.

N:r 6 + Årgång 32 morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

TIDNING FÖR
Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund.

REDAKTOR o. ANSVARIG UTGIVARE:
Kaj Andersson
EKONOMICHEF: Greta Agerby

REDAKTION och EXPEDITION
Västmannagat. 2 n.b., STOCKHOLM
Tel. 118882, 118886. + POSTGIRO
N:r 50196.

PRENUMERATIONSPRIS:
Helt år kr. 4:—; lösnummer 35 öre.
Prenumeration kan ske på posten.

ANNONSPRIS:
Före och i text 60 öre per mm.
Efter text 50 " " "
Sista sidan (offsettryck): 1/1 sida kr. 550:—.
Innersida kr. 475:—. 1/2 sida kr. 250:—.
1/4 sida kr. 125:—

Skultunas uppsättning

för elektriska spisar och andra spisar med kokplattor omfattar 14 pjäser och kostar kr. 50:—.

Med isolerade handtag å kastruller, kittel och kaffekokare kr. 53:60.
Kärlen äro planslipade i botten, och godset är 5—8 mm tjockt.

SKULTUNAVARA — KVALITETSVARA

Skultuna standarduppsättning

för ved- och gasspisar omfattar 15 pjäser och kostar kr. 31:—.

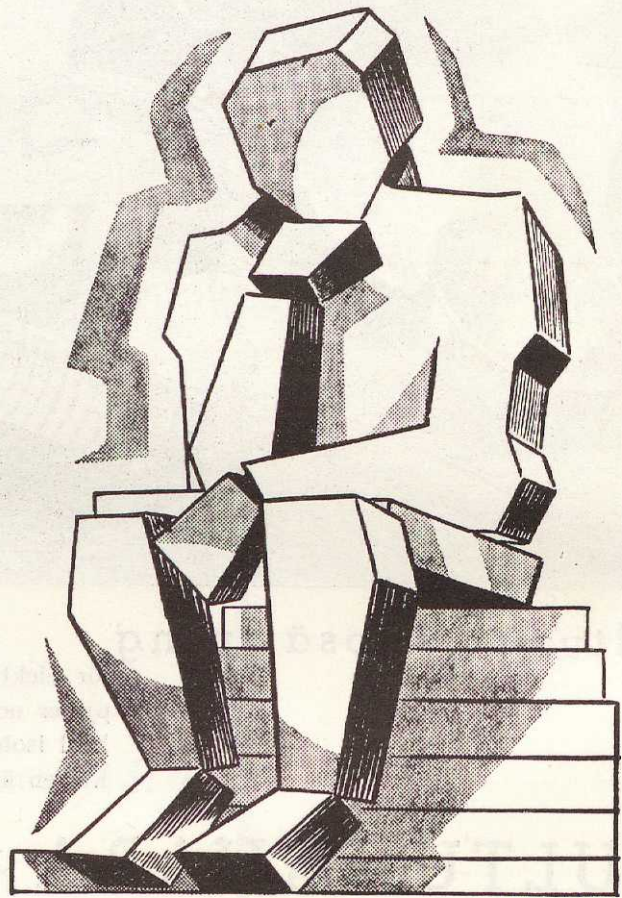

Skultunas vackra och praktiska kokkärl äro märkta med
Skultuna krona och sigill.

Bed Er handlande visa Er den uppsättning Ni är bäst betjänad av.

Morgonbris Varukatalog

LÄR ER "tänka i Masonite"

En del "tänka i tegel" – en del i betong – en del i järn – var och en har sin specialitet – och det betalar sig. Icke blott ingenjören och byggmästaren utan även lekmannen har lärt sig att "tänka i Masonite" – att bruka detta mångsidigt användbara material till inredningar, till möbler, till tusentals snickerier m. m. Gör *själv* Ert eget hem bekvämare och trivsammare med

MASONITE

Härdad - Hård - Halvhård - Porös

Huvudförsäljare: P. WIKSTRÖM J:or, Stallgatan 3, Stockholm. Tel. 10 99 25

Lätt och modernt i möbelväg hos Pub

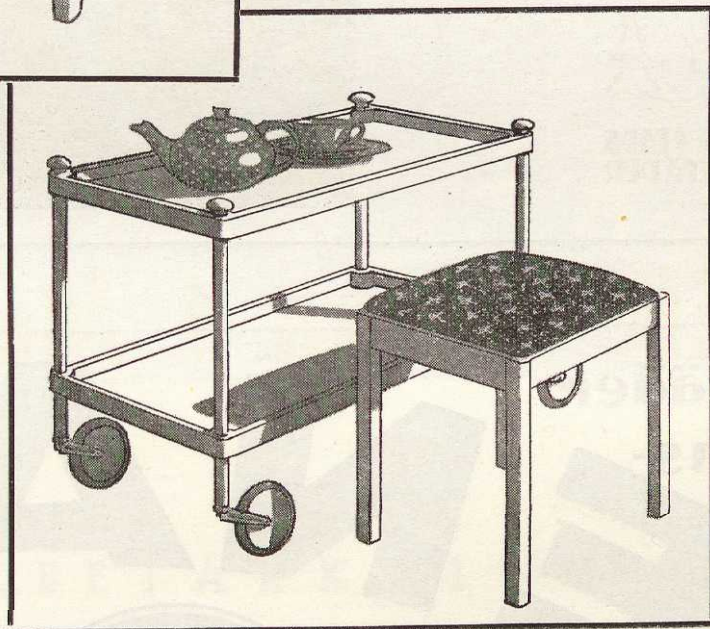

En liten underbart trevlig öronlappsstol i ljus eller mörkbonad björk, med armstöd och lös dyna. Dessutom är den mycket bekväm och stabil, så skapelsens herre kan även sträcka ut sin trötta lekammen i den. Ryggstödet övre kant mäter 92 cm från golvet.

Stoppad och klädd, men exkl. tyg, kostar den mörkbonad Kr. 80:—

D:o ljusbonad .. Kr. 88:—
Till klädseln åtgår ungefär 2,5 m tyg.

Kom ihåg den fördel Ni har av att handla hos Pub och spara Edra kassakvitton. Alla, som gjort kontantköp för minst ett hundra kronor från och med 1936, erhåller 5 procent omsättningsrabatt. Närmare upplysningar i samtliga kassor.

Denna tevagn är verkligt idealisk för sommarverandan och de moderna balkongerna! — Den finns lackerad i svart eller rött till Kr. 15:—. Ni kan även få den utförd helt i naturell björk, och björk med grön- eller svartlackerad bricka. I dessa utföranden kostar den Kr. 18:—.

Taburettens är av björk och kan erhållas ljust eller mörkt bonad. Stoppad och klädd, men exkl. tyg, kostar den Kr. 10:50

Några praktiska och bekväma saker från pretiosaavdelningen.

Det är inte lätt att finna just de praktiska och nätta saker, som passa i en liten stadsvåning eller äro lämpliga att taga med till sommarvillan. Och att hitta på något riktigt trevligt, nytt och personligt att ge bort i present, kan också vara svårt nog. Pub har samlat en del lätta kompletteringsmöbler, som äro idealiska för dessa ändamål, och vi försäkra att Ni t. ex. skulle sitta härligt i den bekväma vilstolen eller att en liten fästmö skulle bli överlycklig att få den trevliga tevagnen i lysningspresent.

Gungstolen är en hemtrevlig och bekväm vilstol, som många längtat efter, men knappast haft plats för. Denna lilla låga trevliga modell i Windsortyp, tar inte stor plats, så nu kan Ni få en gungstol till och med i funkisvåningen. Denna har korta medar och mycket god balans. Den kan erhållas i både mörk- och ljusbonad björk och kostar Kr. 34:—

PAUL U. BERGSTRÖMS A-B, STOCKHOLM

Morgonbris Varukatalog

TÄNK PÅ EDRA BARN

Lämna stadens gator och gårdar. Flytta dit, där Eder familj kan finna sol, luft och hälsa. Ni kan göra det utan att förlora något av stadens komfort, om Ni flyttar till Stockholms stads välordnade, trivsamma trädgårdsstäder i Bromma eller Enskede.

Upplysningar lämnas av

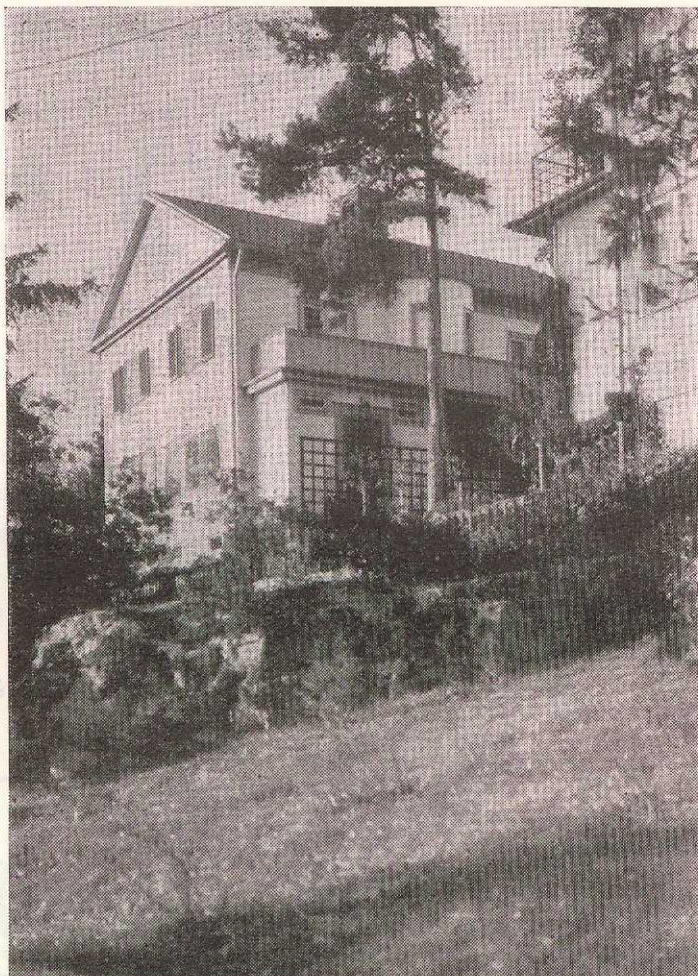
STOCKHOLMS STADS FASTIGHETSKONTOR

Lantegendomsavdelningen

Tel. Stadshuset 54 Direkt linje 50 11 22

**STOCKHOLMS STADS
TRÄDGÅRDSSTÄDER**

Gör alla kläder
Tvättbjörns-

RENA

Såväl stortvätt som småtvätt, vitt och randigt, tvättar Ni fördelaktigast med VITA TVÄTT-BJÖRN. Följer Ni bruksanvisningen på paketet, så kan Ni vara säker på ett fint tvättresultat. TVÄTTBJÖRN löser smutsen mildt, men så effektivt, att Ni slipper trötta ut Er själv och fördärva linneförrådet med borstning och skrubbing.

Tvätta med

VITA TVÄTT-BJÖRN

svenskt kvalitetstvättmedel

TB. 574.

ARBETARKVINNOR I SORG

DET HÄNDER ATT »MADAM ANDERSSONS» TRAGEDI BLIR HELA SAMHÄLLETS

Mängden av röda stormdukar, de två hundra kvinnorna, som drog vagnen med kistan ut till gravplatsen — det blev skådespel. Så betecknades Hinke Bergegrens begravning. Men när blir inte en begravningsprocession ett skådespel? Den bortgångne hade själv uttalat önskan om att ej bedrövelsens svarta färg skulle kanta hans sista väg och hans partivänner ordnade sig i demonstrationsled med en oavbruten ström av röda fanor. Men dessa effektfulla arrangemang blev i alla fall underordnade det mäktiga allvar, som personifierades i gruppen av de två hundra arbetarkvinnorna. Vad de två hundra ansiktena uttryckte det var inte förestavat av någon programkommitté. Det var ett oförställt representantskap för de kvinnoskaror, som redan i tidiga år märkas av den ihärdiga fejden mot fattigdom och tristess — just detta vardagselände, som gjorde Hinke Bergegren ursinnig och fick honom att rasa för dem alla. Han skänkte de betryckta ett slags befrielse genom att ge ord åt den desperation, som låg på botten i sinnena, men vilken man själv inte kunde utlösa utan att rivas blodig i härvan av bekymmer för bröd och husrum.

Två män möttes på en förstadsbuss strax efter begravningsståget passerat Stockholms gator. — Nå, hur var det? frågade den ene, som ej haft tillfälle att se. — ”Tja, det var madam Andersson.” Det är lång väg till Tipperary — till en djupare förståelse mellan de olika folk-

RESANDEN I STOCKHOLM. De socialdemokratiska kvinnornas hem, Brunnsgatan 28, Stockholm, erbjuder under sommaren kortare eller längre tids logi billigt och bra. Anmälan kan ske pr telefon 10 95 94.

grupperna. Eller var måhända repliken endast ett valhänt försök att skyla över att vår man blivit gripen in i hjärterötterna på ett även för honom själv överrumplande sätt?

Det är detta. Vi äger för litet kunskap om varandra, om det svenska folket sådant det strävar och arbetar i landets olika delar, vi vet för litet om de levnadsvillkor, som märker ansiktena. Det måste till katastrofer innan människorna låter stanna sig för att se och erfara. Ingen svensk har väl undgått att känna sig starkt skakad av den fasansfulla drunkningsolyckan på Ormsjön i Norrland, vilken timat i dagarna. Det är icke mindre än tjugo-ett små barn, som förlorat sina fäder, det är många hustrur, som förlorat sina män, det är många gamla som förlorat sin ålderdoms stöd och hjälp. För den lilla lappmarksbyn vid Ormsjöns strand är det inträffade en katastrof, som alldeles rubbar det samhällets ekonomiska liv. Känslorna är för ögonblicket upprörda. Såväl enskild som offentlig hjälpverksamhet har trätt till för att bringa den hjälp som kan bringas åt offrens olyckliga efterlevande.

Men när enskilda och samhället har gjort vad som kan göras för att bota de repor, som olyckan vållat är då allting så bra det kan bli och kunna människorna återgå till sina sysselsättningar i det trygga medvetandet, att det som kan göras är ombestyrt. Nej, och tusen gånger nej, svaras det från Norrlandsbygderna. Ett svar, som borde få framförallt arbetarnas mödrar och hustrur att lystra och kalla dem ut till en målmedvetnare samverkan mot farorna och nöden, som alltid lura utanför hemmens dörrar, så länge ej systemet för den mänskliga samlevnaden blir ett annat. Hör bara vad som ligger bakom detta Norrlandsdrama. Redaktören för Nya Norrland, Karl Mäler, ger besked härom, som borde kunna försätta berg av okunnighet och likgiltighet. Han skriver: Olyckan på Ormsjön är en bitter offergård åt ett socialt missförhållande som vi ännu icke trots lysande konjunkturen anse oss ha råd att komma till rätta med. Ormsjökatastrofen är kanske den mest omfattande olycka av detta slag, som på många år inträffat i Norrland. Men den är tyvärr icke någon sällsynt tilldragelse. Varje flottningssäsong har bringat bud om liknande olyckor, ehuru dödsloffrens antal icke alla gånger är så stort att händelsen väcker ett så landsomfattande intresse som denna gång. Dessa olyckor, med deras ständigt nya rov av människoliv, vittna om skogs- och flottningsarbetets oerhörda risker.

De flesta händelserna har inträffat, då flottningsmanskapet efter slutfört arbete varit på hemväg. Och ofta har olyckan inträffat på grund av skenbar tanklöshet eller dumdriftighet från de hemvändandes sida. Varför är det så? Jo, det förhåller sig i de allra flesta fall så, att arbetarna under veckotal arbetat dag och natt, i varje fall utan någon som helst förnuftsmissig reglering av arbetstiden. Och under pauserna i arbetet äro förhållandena icke så ordnade, att de uttröttade kropparna kunnat vinna vederkvickelse i en ordnad sömn. Den fysiska motståndskraften pressas till det allra yttersta. I de uttröttade människornas medvetande finnes ingen annan klar tanke än denna: att så snart som det är möjligt komma till den plats, där man kan kasta sig ned

och sova igen alla de timmar kroppen blivit lurad på. Det är i detta fysiska och psykiska tillstånd, som flertalet av de här åsyftade olyckorna inträffa. Och det var i ett sådant tillstånd, som Ormsjöarbetarna hamnade i det ohyggliga äventyret, som kostade fjorton av dem livet. Hela systemet med skogsarbetarnas obarmhärtiga utsvettning måste ändras. Runt om i Norrlands skogsbygder gå tiotusentals skogs- och flottningsarbetare och tråla under just de orimliga förhållanden, som kastade Ormsjöarbetarna i döden. De gå — även om de höra hemma i samvetsömhetens Västerbotten — som soldater i försvaret för Sverges ställning på den internationella trämarknaden. Men Sverige har icke råd att kosta på dessa soldater en mänsklig tillvaro, icke en förnuftig arbetstid, icke mänskliga viloplats, icke en rimlig lön för arbetet, och icke ett elementärt skydd mot de uppenbaraste olycksrisker. De högröstade försvarsvänner, som tagit fosterlandskärleken på entreprenad, hålla opinionsmöten och skriva tidningsartiklar om hur dåligt ett 135-miljonersförsvar är, de ha icke en tanke över för dessa förgättna soldater i arbetets armé. De uppröras icke över att svenska medborgare onödigtvis riskera sina liv i sitt tunga arbete för vårt lands gemensamma bästa, men de uppröras över att människor, som äro ställda utanför trygghet och försörjningsmöjligheter, icke äro lika entusiastiska försvarsvänner, som de själva. Ormsjökatastrofen har ännu en gång understrukit att vi ha ett inrikespolitiskt försvarsproblem av oerhörd omfattning olöst.

Vi avvakta kloka mäns kloka beslut

För arbetarna runt om i världen är ögonblicket av i dag fyllt av en alldeles särskild spänning. Samtidigt med att Mussolini utbasunerat sin blodsseger över de arma abessinierna och NF:s vara eller icke vara ifrågasatts hårdare än någonsin har i Frankrike folkviljan genom valet manifesterat sig som klart antifascistiskt och aktivt inställd på fredens bevarande. Mannen för dagen är socialistledaren Leon Blum. Världens arbetare avvakta med intensiv spänning hur han skall följa det verk, som av folkviljan lagts i hans händer, och som torde komma att bli avgörande för händelserna i Europa och NF:s öde och därmed också hela världens öde.

De svenska arbetarna stå även avvaktande till den inrikespolitiska utvecklingen, som kan innebära att den socialdemokratiska regeringen lämnar regeringsansvaret, om de borgerliga partierna inte visa allvar i sina egna bedyranden: utgifterna för försvaret skola icke bli ett hinder för den inre omvårdnaden, och det är rimligt att de bärkraftigare taga den större delen av de ökade bördorna på sig. "Regeringsinnehavet har för socialdemokraterna betydelse endast så länge de med detta kunna vinna vad de anse vara betydelsefullt för folkets väl och befordra den demokratiska utvecklingen. Alla veta att det sociala reformarbetet är för socialdemokraterna något högst väsentligt och att genom detta vi i första hand vilja bispringa de hårdast beträngda. Till dessa höra de fattiga gamla. Att offra deras intressen på den nationella försvarslösningens altare är en orimlighet. Det kan till nöds förstås om man säger nej till dem med motiveringen att man icke har råd. Men ett nej i direkt sammanhang med stora utgiftsökningar för försvaret kan icke förstås.

Det finns ingen annan väg till nationellt samförstånd än tillmötesgåendets. Den kräver storsinnet och självövertinnelse. De politiska intrigörerna må leva i den tron att det taktiska spelet är det väsentliga. Men folket uppskattar icke deras spel. Det ser till gärningen. Det känner att ett stort tillfälle just nu erbjuder sig. Det skall uppskatta om folkrepresentationen visar förmåga att tillvarata detta tillfälle genom att låta den stora synpunkten bli utslagsgivande."

I medvetandet om hur skickligt regeringen hitintills lett det svenska folkets öde under de svåraste år, som vi på länge genomlevat, motse vi nu med trygg tillförsikt dess beslut i ena eller andra riktningen. För oss är det angeläget att regeringen får stanna med hänsyn särskilt till de viktiga befolkningspolitiska frågor, som kan komma att avgöra de svenska småhemmens framtida möjligheter och standard. Årets riksdag hann inte behandla dessa frågor — till nästa skall om allt går efter beräkning genomarbetade förslag ligga före och till dess har småfolkets kvinnor ställt in sig på att ett nytt viktigt led skall arbetas in i det sociala välfärdsprogrammet.

GÖR DE TYSKA KVIN- NORNA GEMENSAM SAK MED KRIGET?

KVINNLIG MOBILISERINGSPLAN!

EN MÄRKLIG BOK AV
TYSK FÖRFATTARINNA

DEN OBEKANTA HÄREN

"Har ni märkt att just de kvinnliga agitatorerna befinna sig i nära hundra procentig majoritet, när det gäller denna vardagens tålmodiga, sega antikrigsverksamhet?" frågade Social-Demokraten i anslutning till fredsdagen. Men kvinnorna är inte någon enhetlig massa, och de viger sitt arbete åt skilda arméer, som var för sig för eller fört vardagens oromantiska kamp, skiftande och motsägelsefull.

Som till exempel den för världen ganska okända hären av kvinnor, som under krigets extraordinära förhållanden möjliggjorde för Tyskland att uthärda de fyra krigsårens påfrestningar. Marie-Elisabeth Lüders har i en nyligen utkommen bok, *Das unbekante Heer*, (Den obekanta hären), skildrat denna de tyska kvinnornas krigstjänstgöring, ty "endast en del av kriget fördes därute vid fronterna, den andra lika krävande delen genomkämpades i hemlandet".

Den våg av nationell hänförelse, som vällde fram över tyska riket efter krigsutbrottet, ryckte även kvinnorna med sig: "Allt tänkande, viljande, handlande hade endast ett mål: Fosterlandets försvar. På detta var alla viljor och alla tankar inriktade. Alla sökte medel och vägar att nå målet. Männen med vapen i hand — och vi — kvinnorna?"

På mobiliseringsdagens morgon mottog preussiske inrikesministern av representanter för Bund Deutscher

Frauenvereine erbjudande om "nationell kvinnotjänst", som på alla samhälls- och näringslivets områden skulle organisera kvinnliga hjälpkårer. Understödda från högsta ort, kunde Nationell kvinnotjänst sedan bygga upp en organisation, som spann ut över hela det tyska samhället.

Det kan för den omisstänksamme läsaren förefalla oförenligt med den nuvarande officiella tyska uppfattningen om kvinnans enda naturligt uppgift som maka och mor, att nazismens tredje rike ger ut en bok, som visar fram hur faktiskt taget hela Tysklands näringsliv och ekonomi under fyra års tid låg i kvinnornas händer, som visar hur kvinnorna kom att behärska arbetsmarknadens alla grenar, hur de trängde in i fabriker, hur de förde spårvagnar och tåg, arbetade i gruvorna, sutto på de ansvarsfullaste posterna och i förvaltningen.

I Preussen voro 1913 — 788.100 kvinnor anställda i industriellt arbete, 1917 — 1.392.200. En ökning med 76 %. Inom rustningsindustrien steg den kvinnliga arbetskraften under dessa år 500 %. Alla åldrar kallades in. Arbetet blev allt grövre, tyngre, farligare, framförallt i den kemiska industrien med dess giftiga stoffer och gaser. Maria Elisabeth Lüder skildrar även, hur det tunga arbetet och umbärandena bröt ner tusentals kvinnor.

De klena och sjuka måste få lättare arbete, flyttas från nattarbetsskiftet på 12½ timmar, söndagsskiftet på 16

timmar, från de tunga sysslorna till lättare arbete. Förbluffande radikalt uttalar sig författarinnan, som under åren 1914—1918 stod mitt uppe i ledarskapet för denna "obekanta här" om kvinnans uppgifter i samhället, låt vara att det här gällde ett krigssamhälle. Eller får man uttrycka sig så radikalt i strid mot der Führers åsikt:

"Det krävdes uppfostran också för kvinnorna till det som tycks oss så självklart, när det gäller gossarna och männen, uppfostran till statsmedborgare, till medarbete för folk och land. Det var och är den uppgift, som vårt tyska öde alltså ställer på kvinnan."

"Man såg med skräck den gapande klyftan i kvinnornas uppfostran; den bristande kunskapen om de ekonomiska sammanhangen. Den nödvändiga kännedomen om de nationalekonomiska eller t. o. m. de världsekonomiska sammanhangen hade undanhållits dem såsom varande "överflödiga för kvinnor", ja kravet på sådan kunskap hade många gånger förhånats som blåstrumpe- eller kvinnosakspåfund. Sysslandet med nationalekonomiska frågor och rätten till kritik beträffande ekonomiskt-politiska åtgärder gällde som "manliga" angelägenheter. Blott alltför många kvinnor hade tanklöst och ointresserat gömt sig kvar i sin gamla privatekonomiska inställning och ansåg sin uppgift fylld med skötsel av hushållet i ordets vanliga trånga mening."

Den nationella kvinnotjänsten ingrep i krigshushållningen med snabbhet och rutin. Livsmedelsbristen nödvändiggjorde ekonomisk uppfostran och kollektiv solidaritetsanda hos den stora husmoderskåren. Man måste bekämpa fördringstendenserna, som delvis hade sin orsak i konsumenternas panikköp. "Nationalekonomiskt hänsynstagande var främmande för de flesta kvinnor, inte på grund av illvilja utan på grund av obekantskap med betydelsen och verkningarna av de ekonomiska processerna under krigstider. "Man märkte hur 'duktiga' husmödrar var ivriga att i god tid fylla sina förråd till bristningsgränsen, fullkomligt obekymrade om andras livsmöjligheter eller om de prisstegrande verkningar, som deras osociala handlande förde med sig eller de förluster ur folkförsörjningssynpunkt, som åstadkoms genom skämning och fördärvande av osakkunnigt lagrade förråd".

Utan hjälp av den organiserade Nationella kvinnotjänsten förmodar författarinnan att det skulle varit omöjligt för myndigheterna att ens tillnärmelsevis klara av dessa krigshushållets uppgifter. Utan denna kvinnornas aktiva krigstjänstgöring hade kriget snart varit omöjligt att vidmakthålla för Tyskland.

Och det är just detta, som gör det starkaste intrycket i boken. Hela denna storartade kvinnouppslutning tjänade endast kriget och var endast ämnad att göra det, och när författarinnan visar fram detta kvinnoverk är det inte som ett minne över en svunnen epok, inte ens en önskan om kvinnornas aktiva medverkan i fredens samhälle, utan det är en pekpinne, som visar framåt mot nästa krig.

"Krig utan kvinnor är otänkbart", heter det på banderolen runt boken. Endast genom att kvinnorna i motsvarande antal stod villiga och beredda att rycka in i produktionslivet, kunde nya kompanier män skrivas ut till krigstjänstgöring, endast genom kvinnornas enrolle-

rande i den sociala hjälphären undgick Tyskland inre kaos.

Boken, som i mycket av sitt innehåll skulle kunna fattas som en argumentrik opposition mot nazismens Tyskland i dess förhållande till kvinnorna, är inte alls ämnad som någon propaganda i den riktningen. Den talar visserligen om att den tyska kvinnan kan sköta alla uppgifter, som det moderna samhället ger, men förutsätter att hennes krafter endast skall tas i bruk under krig.

Och när författarinnan förefaller oss som mest radikal, så är det ganska tydligt underförstått att de framförda kraven endast är ämnade att stärka kvinnornas användbarhet i krigshushållningens tjänst. Att skapa en kvinnornas mobiliseringsplan. Vad detta skulle betyda i effektivitet var en av de viktigaste erfarenheterna, som Nationell kvinnotjänsts ledare gjorde under senaste kriget.

"Var fanns en plan, som kunde lägga om livet och arbetet efter en ny ordning?" frågade sig författarinnan vid förra krigsutbrottet. "Den fanns ingenstans, det fanns varken ekonomiska eller sociala mobiliseringsplaner."

Lärdomar är till för att rätta sig efter. Vad som inte fanns 1914 kan mycket väl finnas år... ja, vad vet vi. Man lär med några enkla anordningar kunna förvandla fredliga flygmaskiner till fullt modernt utrustade krigsflygplan. Varför skall samhället, en levande organism vara osmidigare? Varför inte med några enkla grepp kunna växla in vårt fredssamhälle på nya spår när det behövs, utan gnissel och tidsförspillan. I samma ögonblick, som varje vapenför man skickas ut i fält, så står miljoner kvinnor vid maskiner och plogar, och växeln till krigshushållet läggs in.

Man tycker sig skönja det logiska sambandet mellan tidens osäkerhet och tyske krigsministerns namn under företalet till denna bok om tyska kvinnors hjältemod.

Är boken chauvinistisk? Ja, det kan man kanske inte direkt säga. Den fördöljer inte hur de tyska hemmen och barnen fick sitta emellan under nödåren. Och vad skulle man också tjäna på att fördölja detta för de tyska mödrarna, för vilka allt var en ofattbart tröstlös realitet, när man i stället kan framställa lidandena som heroiska och kasta fosterlandskänslans skimmer över dem.

Vill en ny generation tyska kvinnor göra om samma erfarenheter? De måste i varje fall vänja sig vid möjligheten att bli tvungna till det. "När nationens liv står på spel kan blott varje medborgares förbehållslösa hängivande rädda landet", menar Marie-Elisabeth Lüders. Vid förra krigsutbrottets hänförelse blev de personliga förhållandena en underordnad sak under den stora folk-enheten. Och denna "nya enhet hade vuxit fram ur den allt genomträngande klarheten om den för oss oavvisliga nationella plikten. Den kunde stiga fram så starkt därför att den redan låg slumrande på botten av alla sinnen. Därför har också allt kunnat bäras och fördragas, som ödet lagt på den tyska människan — fram till våra dagar."

Tysklands kvinnor gjorde sina utomordentliga arbetsinsatser under världskrigets ve och vända. Skall deras nästa bli i ett nytt krig eller skall alla hotande tecken slå fel och vi nästa gång möta den stora tyska kvinnoarmén i den gigantiska kampen för fredens och rättfärdighetens lag?

I SOCIALDEMOKRATISKA
KVINNOFÖRBUNDETS TECKEN.

VÅRT FÖRARBE TILL VALSEGERN

Förbundets kongress var ett löfte och en paroll: kvinnorna vilja aktivt deltaga i kampen. Distrikten ha nyligen haft sina årsmöten. Rapporterna från dem tala ett värtaligt språk: flera klubbar, stigande medlemssiffror, mera Morgonbris, större arbetslust. Mina personliga intryck från olika konferenser bekräfta samma glädjande företeelse. Det är liksom fest i luften. Man har för en stund glömt det vardagliga slitet. Lokalerna äro pyntade med fanor och blommor. Det trevliga kaffebordet saknas ej heller. Men detta hör blott det yttre till. Den som varit med länge i arbetet märker dock att något skett under årens lopp. Rörelsen har icke endast vuxit på bredden utan även mognat på djupet. Alla frågor behandlas lugnt och sakligt; man yttrar sig i skilda ämnen vant och kunnigt. Och man förstår att lyssna och reflektera som aldrig tidigare. Besluten vittna även om att man osentimentalt tar sikte på uppgifter och möjligheter och att man icke är rädd att utföra det arbete som kräves. Det märks att tidens allvar präglat icke minst kvinnorna och att alla äro beredda att taga sin del av bördan i skapandet av det nya samhället. Medansvaret har blivit moralisk förpliktelse.

En av högerns unga kvinnor yttrade på ett försvarsmöte, att det folk som saknar livsvilja och försvarslust är dömt till undergång. Just så känna vi det. Vi önska icke dö utan leva starkt och rikt. Och vi hoppas kunna värna livets egna makter mot förtvinning och död. Varje individ bör få leva ett liv värdigt en människa. Arbetarrörelsen är också ett ståtligt vittnesbörd om arbetarklassens intensiva livsvilja och om dess skapande förmåga. Men det har kostat strid och offer. När mannen gått i strid har det alltid varit tanken på hem och familj som gett honom seghet och mod att kämpa. Och kvinnan stod osynlig men tapper vid hans sida. Nu har hon själv trätt ut ur hemmet och fram i det offentliga ljus. Hennes lilla värld har blivit större och vidare än förr. Men livsviljan är lika stark och levande. Varför skulle vi annars arbeta? Varför plantera ett äppelträd på tomten eller bryta en stubbe i åkern om vi inte ville leva? Och varför kräva reformer och tala om kommande tider om vi icke hade tro? Så länge det finns hopp finns det liv. Och vi hoppas på något bättre för de många små som ännu kämpa för en

plats i solen. Vår långa kamp har redan lämnat spår efter sig i friskare människor, bättre hem och ökad trygghet. Men ännu äro de flesta av våra krav olösta och alltjämt lever den stora massan under dåliga sociala villkor. Kampen gäller att skänka alla sol och glädje, arbete och trivsel i hemmet och samhället. Och i den kampen har kvinnan sin givna plats, icke som värvad reservist i en hopradsad kår, utan som frivillig soldat i en utbildad armé, ty striden gäller henne själv lika mycket som mannen. Deras öde är gemensamt och deras mål är detsamma: att skapa liv och bevara liv genom att bereda livet gynnsamma villkor. Lika enkelt, kärleksfullt och uppoffrande som kvinnan fyllt sin plats i hemmet för att skydda och glädja sina kära, lika naturligt, osjälviskt och målmedvetet skola vi taga vår andel i organisations- och samhällsarbetet för allas lycka. Och i detta arbete se vi i mannen icke en fiende utan en kamrat.

Inför valkampen är uppgiften klar. Några underverk kunna vi icke göra lika litet som männen. Men vi kunna arbeta och göra vår plikt. Låt oss inrikta oss på att arbeta! Det behövs vår ljusa tro och vår sega vilja för att segern skall bli vår. Ingenting får vara för enkelt eller för besvärligt för oss då vi anmäla oss i valkampen. Men vi behöva inte öda våra krafter i onödan utan ordna arbetet på ett rationellt sätt. Samarbete är därvid en mycket god regel. Såväl distrikt som klubbar skola inte glömma att söka åstadkomma samarbete med arbetarkommuner och partidistrikt, med ungdomsdistrikt och ungdomsklubbar, ty därigenom kunna tillgängliga krafter utnyttjas och fördelas på bästa möjliga sätt. Slarva aldrig med förberedelserna för möten och turnéer, utan gör varje sammankomst i stället trivsam och stimulerande. Glöm aldrig att den trevnad vi kunna skapa hemma även behövs på våra egna möten! Andra partier låta även kvinnorna medverka på sina offentliga valmöten. Varför kan inte så ske även inom vårt parti? Överallt finns utmärkta kvinnliga krafter till förfogande, och de kunna i en del frågor kanske vittna med större sakkunskap än männen. Även för det rent personliga arbetet i valkommittéer etc. vore det klokt om partiet utnyttjade det kvinnliga inslaget i vår rörelse. Och skulle inte vi klubbister bäst lämpa oss för att agitera bland hemmens kvinnor och bland våra kvinnliga kamrater i fabrik och på kontor? Detta kan ske både genom speciella möten som genom personlig kontakt. Men vi måste även själva förbereda oss för detta arbete. Studera vårt material i skrifter och tidningar, följ med händelserna på olika områden, bevara fakta och uppgifter av värde, övertyga genom argument och skäl, ty höstens kamp om själarna blir hårdare och intensivare än någonsin. Kampen blir främst en kamp om nyttkomna årsklasser och om gamla valskolkare. Det gäller att väcka dessa till politisk aktivitet och sedan att få dem att rösta med vårt parti. Och denna uppgift kräver mycket arbete och arbetet fordrar god förberedelse. Ingenting får försummas och vi måste pressa oss till det yttersta för att vinna slaget. Det får ej sägas att vårt parti förlorat valet för att kvinnorna sveko sin plikt. Genom arbete, uthållighet och kampvilja skola vi segra!

Disa VÄSTBERG

FRUARNA LARSSON BÖRJA SÖKA ALLAS VÅR MELODI

Kontoristen Larssons fru talar å alla fruarna Larssons vägnar och manar dem till uppbrott. De måste ut och söka finna åter sina hemslycka; de måste finna åter melodin: Jag är fru Larsson — en rätt ordinar fru förresten — jag bor i alla stans tvärumslägenheter och köper mjölk i alla stans mjölmagasiner — det är jag som sitter i spårvagnen och ser snäll och vänlig ut — det är jag som ligger i trappuppgången och skurar — klockan halv sex ställer jag middagsmaten på bordet — klockan halv sju står jag mitt i disken — och klockan halv åtta skulle jag vilja umgås med honom, som jag är gift med, men han är inte han — han är en kontorsträl.

Arbetaren: Henne är det ingen synd om,

en sån där medelklassböna. Hon tror fan i mej att hela samhället skall stå på bakhoserna för att hennes kotletter hålla på att bränna vid — intresserar hon sig kanske ett ruttet lingon för oss — nå — hon och karln hennes, de springer och gömmer sig var gång vi arbetare drabbar ihop med kapitalisterna. Det rör henne inte i ryggen om vi andra ligger och kreverar på tidningarnas första sidor, med smålfeta typer och porträtt av de sörjande efterlevande — vad fan är det för en piedestal, hon hoppat upp och satt sig på — vad skall hon däruppe. Hon vill uppåt, se, upp i överklassen till Rolls Roycare och sommarsemester året runt, men det är bara för att hon är så rädd att ramlar hit ned till oss, som har fackföreningsbok men ingen krage. (Fru Larsson letar bland arbe-

tarens verktyg och finner en skruvnyckel. När hon tar upp den, så klingar det i luften som av ett klockspel och hon ser hänförd ut.)

Arbetaren: Jaså var det den melodien, du var ute efter? Det kunde du väl ha sagt med detsamma. En sån liten sate, som inte tror att jag också kunde ha en bit melodi. (Fru Larsson vill skynda bort.)

Arbetaren: Och nu tänker du väl springa

Dekorationskiss av G. Magnusson. Till höger Birgit Tengroth som fru Larsson.

över än efter vatten. Du hade förstås aldrig kommit på den idén att det var inifrån dig själv du skulle ha fram melodien — den skulle växa och blomma under händerna på dig — de fina händerna, som du kan ta och känna med — men du bara famlar dig fram, och när du stöter emot något oförfalskat och naket så säger du usch och drar på dig handskarna — och ser du, det finns ingenting, som den stora avklädda tillvaron avskyr så mycket som handskar — det blir ingen melodi då, förstår du. Fru Larsson: Jag måste skynda mej nu. Jag skall komma tillbaka en annan dag och ge er rätt. Släpp mig nu.

Arbetaren: Nå, vi säger väl det då. Men kommer du inte tillbaka så skall du se jag

kommer med alla stans rörmokare och ställer till djävulstyg hemma i köket hos dig — och då skall du och mannen din få så mycket arbete att reparera efter oss, så ni inte hinner sitta och tråka ut varandra — och då kommer kanske melodien tillbaka till er av sig själv — fast det finns förstås en hel del folk, som aldrig kan höra sina melodier, vad som än händer dem, för de ha av naturen så svårt att höra.

Fru Larsson: Jag har inte tid att tänka efter nu, men jag skall komma en annan dag. Jag lovar att jag skall komma tillbaka.

Arbetaren: Gör det — och så sjunger ni tillsammans med oss.

På två ställen i Stockholm predikas för närvarande ett livets och mänsklighetens evangelium gent emot mekaniseringen, den grå vardagens, själlöshetens och livsledans supremati. "I vilken kyrka då", frågar kanske någon, "i Oscars, Jakobs eller Maria?" Nej, inte i någon kyrka alls, utan på en teater och en bio. Ty nu för tiden får man ofta gå till något av dessa ställen, när man vill ha något för sin själ. På teatern är det Kjeld Abell och på bio Chaplin, som var på sitt sätt protesterar mot att människan dödas eller låter sig dödas för att maskinen, systemet må leva.

Ovanstående dialog är hämtad ur Vasateaterns danska pjäs Melodin som kom bort, vilken låter oss förstå att vi alla hotas av denna fara och att det gäller att vi gemensamt motverka den. Arbetaren känner redan solidaritetens bud och det blir bland hans verktyg som den om vägarna övetande kontoristen och hans fru äntligen finner allas vår melodi, vilken skall återskänka dem människovärdet, glädjen att leva och arbeta i samhörighet med alla andra arbetande.

Detta har ännu inte blivit klart för den svenska Larsson, hans fru och kolleger. I en diskussion, som följde efter att kontoristorganisationerna en kväll sett pjäsen tillsammans förklarade man sig allmänt inte kännas vid kontorsslaven Larsson och hans problem. Här gavs återigen exempel på den sociala högfärd, den rädsla för att bekänna färg, som arbetaren i pjäsen förebär "manschettproletärerna". Men det är att hoppas att det i verk-

Vid middagsbordet hos unga paret Larsson. Han är trött och grå efter dagens enahanda slit på kontoret och får även henne att känna allting meningslöst.

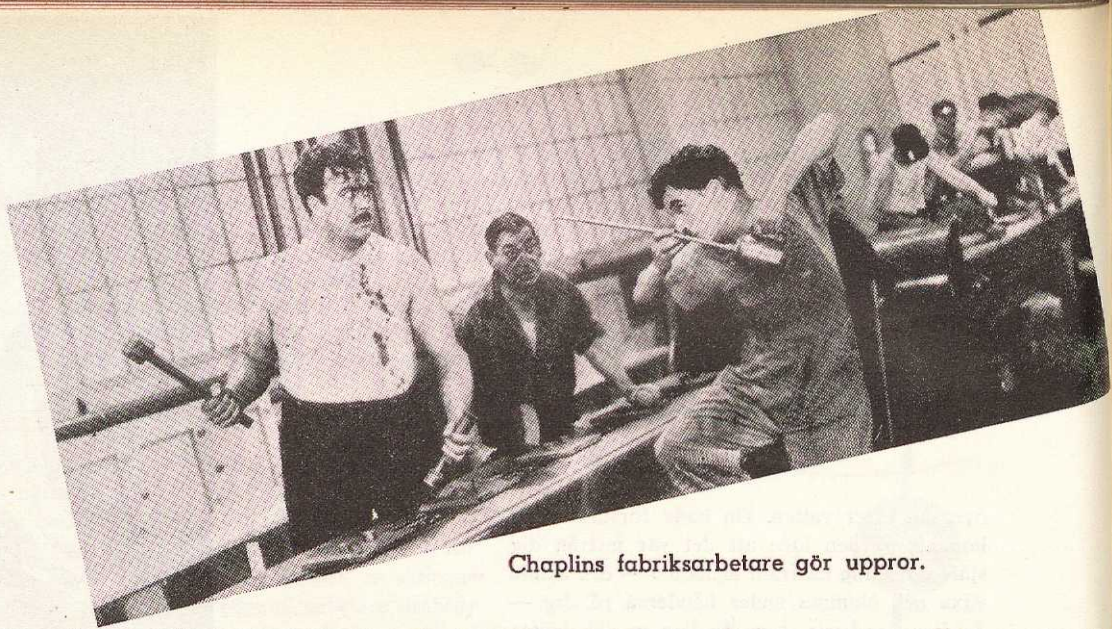

ligheten händer som på teatern nämligen att fruarna på denna kant äntligen förstår att hemmens lycka och barnens framtid vederstås om det ej blir en ändring för dem såväl som för alla arbetande. Och här överlämna vi ordet åt recensenten.

Chaplins fabriksarbete är i filmen på väg att bli ett bihang, ett led blott i det stora maskineriet med dess kuggar och hjul. Hans arbete vid det obarmhärtigt rullande bandet består i att dra till en mutter och han blir till slut föga mer än ett förlängt skaff på den kniptång han använder sig av. Helst ville nog fabrikschefen i sin effektivitets- och tidsbesparingsmani ha mekaniska robotar i sin tjänst, som inte har mänskliga känslor och funktioner, som kan inverka störande på produktionsprocessen, som inte nyser, vilar sig eller tar lunchraster. Men tyvärr har vetenskapen ännu inte hunnit så långt, att människan av järn och stål och muttrar blivit färdigkonstruerad. Därför gäller det att göra det mesta möjliga i den vägen av det människomaterial, som finns. Som ett steg i denna riktning försöker chefen

i filmen bl. a. att i sin fabrik införa en "lunchapparat", som automatiskt för gaffel, sked och kopp till arbetarens mun, så att alla tidsödande rörelser undviks. Löjlig överdrift, tycker man kanske. Ja, så långt har det ju knappast gått i verkligheten, men vi behöver drastiska satirer för att verkligen vakna upp. Det mänskligas stämning i fabriksbullret och jäktet är så svag, att den måste förstärkas och förstöras upp för att kunna göra sig hörd. Men Chaplins fabriksarbetare, den lilla ynkliga människospillran, har en bit av det levande, trotsiga, okuvliga livet i sig. Maskinen, som tornar sig upp i blanka och hotande massor omkring honom, får honom aldrig helt i sitt grepp. Han blickar detta monster trotsigt i ögonen och sliter sig loss. Och så mycket av jäktets och teknikens slavar har vi blivit litet var, att det känns som en befrielse för oss själva, när han rusar bort från sin plats vid bandet, tar fatt i oljekannan och sprutar den svarta oljan på chefer och förmän och alla som kommer i hans väg, när han det lilla usla kryptet, drar i spakar och trycker på knappar och får hela maskinmonstret att stanna av.

Men om Chaplins film "Moderna tider" vänder sig mot industrialismens och kapitalismens förtrampande av mänskligt värde och lyckokrav inom fabrikenas värld, så möter oss samma problem och samma protest i pjäsen "Melodien som kom bort" på Vasateatern, fastän här har scenen så att säga förlagts en trappa högre upp i fabriken, till kontorsvåningen. Kontorsslaven Larsson drar inte till en mutter, men han utför det litet mera avancerade greppet att föra in siffror på chefens vinst- och förlustkonto, mest kanske på vinstkontot, ty medan Larsson och maskinskriverskorna "tjänar"

Chaplins fabriksarbetare gör uppror.

för en ringa penning, så "förtjänar" chefen desto mer. I den visa som introducerar Larsson i pjäsen heter det

Hör här en sång om en man vid namn
Larsson
som man kan möta på stan när man vill

och han fick inte stor glädje av livet
han så länge hade förberett sig till.
Det var vackert tänkt, men faktiskt
blev det skröp.

Varför blev det skröp? Därför att han tappat "melodien" säger författaren. Larsson lät nämligen de yttre omständigheterna styra sitt liv. Var kontoret grått, så var han grå, var svärmodern trivial och borgerligt prosaisk och endast tänkte på ställning, anseende och alla de parafernalia som hör till ett välordnat hem, så tog Larsson intryck av det. Han var som en kameleont, som tog färg efter omgivningen. Han var för negativ, Larsson, och så begrep han inte att de yttre omständigheterna inte betyder så förfärligt mycket, bara man har "melodien" inom sig, bara man upptäckt att livet i sig är någonting tjustigt, något så underbart, att man t. o. m. kan få den tri-

viala skrivmaskinen att dansa i takt med det. Men för det fordras att man har "musiköra", att man är lyhörd för den ytterligt grundenkla melodi, som är livets egen. Och det var Larsson till en viss grad, annars hade han aldrig efter sju sorger och åtta bedrävelser hittat melodien igen. Och gud vet förresten hur det hade gått, om inte hans lilla fru hade hjälpt honom att leta. Hon vägrade på kvinnors vis i det längsta att låta sig förslöas och förgråas av livets enahanda. Kvinnan sitter nog närmare livets eget källsprång än mannen, därför kan hon som ingen annan hjälpa till att föra honom dit igen, när han förrirrat sig allt för långt bort från de centrala värdena i tillvaron.

Men om kvinnan själv inte är medveten om denna sin makt, då är det dubbelt synd om Larsson. INKA

ARBETARHISTRUNS ROLL I JOOSS TENDENTIÖSA BALETT

Men inte bara teater och film utan även en konstart som baletten, förmår ibland spegla det moderna samhället, koncentrerat i en grotesk och förvriden form eller återgivet i en befriande inspirerad framtidsvision.

Det finns människor, som annars anse att balett är en steril konst. Begriper man det inte i vanliga fall, så är då än mer oförklarligt sedan man nu än en gång fått uppleva Jooss, som vartannat år ger oss prov på sin konst. Ett av Joossbalettens mest fullödiga konstverk, "Spegeln", återger det moderna samhället. En satir påminnande om den berömda baletten "Gröna bordet", en rivande upptakt med världskrigets stormflod, som icke tager hänsyn till några samhällsklasser. Den orättvisa freden, upplösningen, störtade kungar, krossade riket och soldaternas hemkomst och väg tillbaka. Det handlar om tre soldater tillhörande respektive över-, medel- och arbetarklass. Det blir efterkrig med shimmy åt överklassen, ekonomiska bekymmer åt medelklassen och arbetslöshet åt arbetarklassen. Så småningom sker en konjunkturförbättring och arbetarhustrun leder tillsammans med Idealisten ur borgarklassen samhällslagren till förbrödring, fred och solidaritet. Else STRÖM

DET GÄLLER EN ALLAS VÅR SJÄLVPRÖVNING

Kvinnornas dubbeluppgift, som kunde bli deras rikedom men som så ofta i stället blir deras fattigdom.

Kvinnorna måste taga sin plats i samhället. Samhället behöver dem. De gamla gränslinjerna för kvinnlig verksamhet måste flyttas ut. Det kvinnliga väsendet fordrar det.

— Det kvinnliga väsendet? Nej nu går hon väl ändå för långt — hör jag sägas. — Som om inte kvinnligt väsende levde bäst i hem bland make och barn. Det är ju bara sådana där maskuliniserade varelser, som tränga sig ut i samhället och pocka. —

Ingalunda. Det kvinnliga väsendet driver dem.

Ty att vara helt kvinna är att vara människa. En obestridligt enkel sanning, som likväl behöver sägas. Och att vara människa är bland annat att vara med i samhällsarbetet.

Hemmen i bokstavig yttre bemärkelse hålla på att funkiseras. Man tar upp stora fönster mot ljuset i stället för de gamla små. Man vill ha mera praktiskhet, reda, verklig skönhet.

I inre bemärkelse borde man också öppna stora fönster i hemmen, fönster ut mot världen, mot idéerna och mot arbetet utanför.

Går man än ett steg längre in, kommer man till de enskilda människorna i hemmen, till själarnas värld, både mäns och kvinnors. Det är tid att ta upp stora fönster i den inre världen. Så att solskenet kan komma in.

Vid lite eftertanke finner man nog att många nöjt sig med häpnadsväckande små synfält och lite ljus.

Det gäller allvarsamt en människornas självprövning här, inte bara en kvinnornas.

Men om jag nu särskilt talar om kvinnorna, så är det förståeligt. Vi måste göra klart för oss den dubbeluppgift, som kunde bli vår rikedom men som så ofta i stället blir vår fattigdom. Jag menar detta: att vi av vårt väsendes lag höra så nära samman med kärleken, med barnen, med livet i stort — men att vi även äro arbetare, vanliga tänkande medborgare, som måste göra vår insats, om vi inte vilja stympa oss.

Det är arbetsamt att fylla den dubbla uppgiften. Men det är nödvändigt. Och under känslan av nödvändigheten få vi kraft.

Många befara väl maskuliniserade kvinnor, om kvinnor-

na bleve fullt upptagna i samhällsarbetet. Ingenting kan vara falskare. Maskuliniserade kunna kvinnorna möjligen bli genom att icke få följa sin egenartade dubbeluppgift.

Jag bryr mig inte om att skilja mellan gifta och ogifta kvinnor. Det är en själsförfattning och en väsensart, jag talar om, icke om yttre former.

Det duger inte längre att mäns pekpinna visa vägen: arbete utåt — eller äktenskap. Förresten peka icke de framsynta männen på denna vägvisare. Detta handlings-sätt är de fåkunnigas. Tyvärr äro de fåkunniga många, fruktansvärt många.

Således gäller det kamp för kvinnorna. Kamp för att deras kvinnliga väsende skall få leva i vilket slags hederligt arbete som helst och i vilken hygglig livsform som helst.

För någon tid sedan undrade en författare, om det ännu funnes kvinnor, som gingo omkring med mindervärdighetskänslor. Han trodde, att dessa känslor som specifikt kvinnliga voro utrotade i vår moderna tid.

Visst inte. De leva. Det finns massor av mindervärdighetskänslor hos otaliga kvinnor inom alla samhällsklasser, alla bildningsgrader och alla åskådningsgrupper.

Det är icke möjligt, att det skulle kunna vara annorlunda. Från det innerligaste samlivet mellan man och kvinna till det mest utåtriktade har det sedan århundraden drypts så många förgiftade ord och handlingar om detta att vara bara kvinna, att det egentligen är ett under, att kvinnorna äro så sunda som de äro.

Mångtaliga undantag av män ha med sin vidsyn, sin klokhet och sin hjälp hållit modet uppe hos de kvinnor som vacklat. Av sådana föredömliga män ha kvinnorna hämtat styrka.

Och det är till sådana män, som vi kvinnor nu kamratligt och ärligt säga: hjälp oss att öppna dörrarna, ty ni ha ju dock nycklarna.

Varför skola vi leka kurragömma om den saken? Vi kvinnor kunna icke sätta in kvinnor i riksdag och kommunala representationer — eftersom män sitta i alla valberedningar och styrelser.

En mycket ung kvinnogeneration stegar rakt på målet — likställighet! — utan att vädja till männen. Vi något erfarnare beundra deras mod, men vi småle stilla, när vi tänka på, vad erfarenheten lärt oss. Och vi se inte gärna att unga skuldror sättas att i hopplöst trots lyfta det väldiga blocket.

Vi kvinnor vädja till de radikala männen. Vi undra, om det är förenligt med radikal samhällsåskådning att tala vackra ord till kvinnorna — men knyta handen hårt om nycklarna, som kunna öppna dörrarna. Vi känna vemod (och trots!), när vi finna att radikalismen — eller låt mig lika gärna säga socialdemokratien — icke fört längre fram i klarsyn på kvinnoproblemen.

Ack, jag ville så gärna slippa säga kvinnoproblemen! Det behövde icke vara några sådana problem, om män och kvinnor hjälptes åt att — i andlig mening — bygga ett medborgarhem med stora fönster ut mot den värld, som vi vilja skall bli vår värld, vår goda värld.

Clara WIGFORSS

VARFÖR INTE KVINNLIGA MURARE ELLER KONDUKTÖRER

En kvinnlig arkitekt väcker inte det minsta uppseende, men en kvinnlig murare skulle göra det, en kvinnlig bilist i Monte Carlo-rallyt anses inte emanciperad, men en kvinnlig yrkeschaufför skulle ställa till sensation på storstadens gator.

I emancipationsdebatten gör Margit Palmær här ett djärvt inlägg, som helt visst kommer att stöta på mycken opposition men också väcka stark genklang. Utan att vilja ta ståndpunkt till förf. synpunkter vill Morgonbris inte undanhålla sina läsare denna uppfriskande stridssignal.

När attackerna mot gift kvinnas rätt till förvärsarbete sätts i gång utgör alltid ett av favoritargumenten att kvinnan tränger ut mannen på arbetsplatserna, vilket särskilt i arbetslöshetstider bör förhindras. Detsamma gäller visserligen i lika hög grad o g i f t kvinna — om det överhuvud taget gäller — men därvidlag skäms man att ta upp det. Den ogiftas rätt till arbete även inom de områden, som anses vara männens, är numera allmänt erkänd — det är bara hon, som haft oförsyntheten gifta sig och kanske den ännu större oförsyntheten sätta barn till världen, som bör bekämpas!

Den s. k. kvinnoemancipationen utgick världen över från borgerligt, intellektuellt håll. Det föll sig därför naturligt, att de yrken, som först erövrades, var de borgerliga, intellektuella och halvintellektuella yrkena. Kvinnor utgångna från borgerliga hem blev lärarinnor, skriftställare, vetenskapare, jurister, konstnärinnor, kom in på post, telegraf, kontor och ägnade sig åt olika slag av affärsverksamhet. Inte ens den mest förbenade reaktionär ser däri längre något särskilt uppseendeväckande. Den yttersta orsaken till denna tillströmning av kvinnlig arbetskraft till olika arbetsområden låg i den av industrialiseringen skapade arbetslösheten inom hemmet. I äldre tider fanns alltid sysselsättning för nära nog hur mycken arbetskraft som helst inom hemmen, man kunde alltid väva, spinna, sticka o. s. v. om de husliga sysslorna inte räckte till. Så kom maskinerna och övertog alltmer av hushållens arbete — i gengäld strömmade hemmets kvinnor i allt större skaror ut på arbetsmarknaden. Som så många gånger har påpekats var det alltså männen, som först tog arbetet från kvinnorna — sedan kvinnorna, som tog männens arbete, det bör man göra klart för sig.

I de borgerliga hemmen, där allt eller en god del av arbetet utförts av hembiträden, har alltid kvinnorna varit mindre djupt förankrade i det husliga arbetet än inom arbetarklassen. Detta har givetvis också bidragit till att ge de bästa av dem en viss intellektets rörlighet och frigjordhet

— och kanske också att ibland göra dem i någon mån verklighetsfrämmande.

För arbetarklassens kvinnor har det tunga och enformiga arbetet inom hemmet på ett helt annat sätt varit en bister realitet. Vad som gjorts för att underlätta och förenkla hemsysslorna har först och främst kommit dem — arbetande husmödrar och hembiträden — till godo. Eller rättare borde ha — ty alltför ofta har nyttiga och nödvändiga reformer stannat inom de privilegierades krets. Allt vad som här är att göra är av vitalt intresse för arbetarklassens kvinnor och betyder ny breddning av vägen till deras emancipation.

Men med en större och bredare lagd rationalisering av hemmen och det husliga arbetet kan man givetvis vänta en ny tillströmning av kvinnlig arbetskraft till arbetsmarknaden. Vart skall den ta vägen? Skall den i samma proportioner som hittills absorberas av fabriker, affärer, sjukhus, hushåll eller skall den måhända söka sig nya vägar?

Vilka nya vägar skulle i så fall kunna tänkas komma ifråga? Frågan förefaller kanske djärv för de kvinnor, som är vana vid att låta männen styra och ställa för sig i vått och torrt — men svaret är utan tvivel ännu djärvare:

Sök arbete, där det arbetas, d. v. s. inom de yrken, som av ålder betecknats som "manliga", men som åtminstone alla icke alltid varit det. Det är nämligen ett misstag att tro, att kvinnornas inträngande inom "manliga" yrken är en speciellt modern företeelse, när det gäller den kroppsarbetande klassen.

Inom lantbruket t. ex. utför ju kvinnorna ett lika tungt och ofta drygare arbete än männen, då hon utom arbetet på åker och äng och i ladugård även har hemmets skötsel — så pass den nu blir — på sitt ansvar. Inom många vilda stammar utför kvinnorna allt kroppsarbete för familjens räkning, medan männen krigar, jagar — eller lатар sig. Och i mera krigiska tider har också hos oss de hemmarvarande kvinnorna haft allt arbete på sin lott. Ännu på femtonhundratalet deltog bonddöttrarna i Bergslagen i gruvbrytningen, vilket ibland gav upphov till kalabaliker med drängarna, vilka ville ha all förtjänsten för egen del. Kvinnliga murare förekom också ända intill slutet av 1800-talet — de, som varit med om Open-Doordiskussioner erinrar sig kanske den där kvinnliga muraren, som balanserade tunga tegelbördor, medan hon väntade sitt sjunde barn och som alltid utgjorde ett omtyckt argument mot skyddsåtgärder för kvinnorna. Vad det i äldre tider så utbredda småhantverket beträffar var det ju ingalunda ovanligt att hustrur och döttrar arbetade med i mannens verkstad, utan att det gjordes väsen om den saken — ja, efter mannens död kunde det hända, att änkan eller döttrarna övertog rörelsen. Många fler exempel skulle kunna dras fram, men det sagda må vara nog. Av det framgår i varje fall tillräckligt tydligt, att äldre tiders kvinnor ingalunda enbart var hänvisade till hemmen som verksamhetsområden. De var det hos adel och borgarstånd, men icke inom de kroppsligt arbetande klasserna, bönder och hantverkare. Och det var därför helt naturligt att "kvinnoemancipationen" utgick från borgerligt håll och vände sig mot borgerliga fördomar.

Men det är en historiens ironi, att för närvarande är det icke för borgarklassens utan för arbetarklassens kvinnor hemmet och dess skötsel blivit ett tyngande problem! De borgerliga kvinnorna har i ganska stor utsträckning eman-

ciperat sig från det egentliga hemarbetet, och för dem är det huvudsakliga problemet att skaffa sig yrkeskunniga och pålitliga hembiträden. Hembiträdenas utbildning är ju en sak, som kvinnoöreningarna med iver tagit upp! Härmed är ingalunda sagt, att de borgerliga kvinnorna icke arbetar — tvärtom arbetar de kanske mer energiskt än någonsin inom olika samhällsområden, och de mycket omskrivna "lyxfruarna" utgör nog ett mycket litet fåtal av dem. Men just därför, att de borgerliga kvinnorna redan i så stor utsträckning gjort sig hemmastadda inom olika yrken kan det icke undgå att förvåna den, som själv kommer från det borgerliga lägret, att arbetarklassens kvinnor i så hög grad tycks stå tvekande och tveågsna inför sina manliga kamraters arbetsområden. Ja, det förefaller som om t. o. m. blotta tanken att söka sig dit skulle synas dem förmäten! Och dock är den ingalunda förmätnare än den de mest utvecklade borgerliga kvinnorna hyste för hundra år sen, och sedermera under allmänna ramaskrin satte i verket. Den, som skriver detta, är förvisso icke okunnig om, att det existerar kvinnliga arbetare inom textil-, sko-, livsmedels-, tobaksbranschen och inom andra industrigrenar, och att de räknas i tiotusental. Detta är gott och väl — även om det i n t e är gott och väl att deras löneskala som regel ligger under männens — men det hindrar inte, att det också kunde existera kvinnliga chaufförer, byggnadsarbetare, anställda inom olika kommunikationsgrenar, t. ex. konduktörer hos oss likaväl som på många håll utomlands, typografer i mycket större utsträckning än nu, gas- och elektricitetsarbetare o. s. v.

Faktiskt är det så nu, att en kvinnlig arkitekt väcker inte det minsta uppseende, medan en kvinnlig murare skulle göra det, en kvinnlig bilist, som deltar i Monte Carlo-rallyt anses inte extra emanciperad, men en kvinnlig yrkeschaufför skulle ställa till sensation på Stockholms gator! Och medan en maskinskriverska är den alldagligaste företeelse i världen, så får man med ljus och lykta leta efter kvinnliga typer i de stora tryckerierna. Och dock vore det ena väl inte konstigare än det andra!

Man kan fråga sig, om det nödvändigtvis måste vara så, om gränsen mellan männens och kvinnornas yrken absolut måste mycket kraftigare markeras inom den kroppsarbetande klassen än inom den borgerliga.

För min del tror jag det inte. Tvärtom tror jag istället, att tiden mognat för en ny kvinnoemancipation, både djupare och bredare än de föregående, och att en dylik emancipation skulle skänka arbetarkvinnorna både den tro på sig själva och den initiativkraft, som nu så ofta efterlyses. Säkerligen skulle den inte gå smärtfritt, ramaskrina skulle stämmas upp nu också, och föregångskvinnorna få veta, att de var oblyga, okvinnliga, att de tog brödet ur munnen på sina söner och män och mycket annat. Och ramaskrina skulle inte enbart komma från manligt håll — kvinnor brukar aldrig lägga fingrarna emellan gentemot sina egna i dylika fall. Men trots allt skulle en bräcka slås i gammal slentrian och gamla fördomar, och nya män och kvinnor skulle så småningom få upp ögonen för att kvinnorna är m ä n n i s k o r likaväl som männen, och att de har samma rätt som de till arbete, bröd och ett yrke.

Problemet om den kvinnliga yrkesutbildningen inom arbetarklassen skulle härmed få en starkare aktualitet. Som det nu är slås man ofta av det bristande intresset härför. Jag

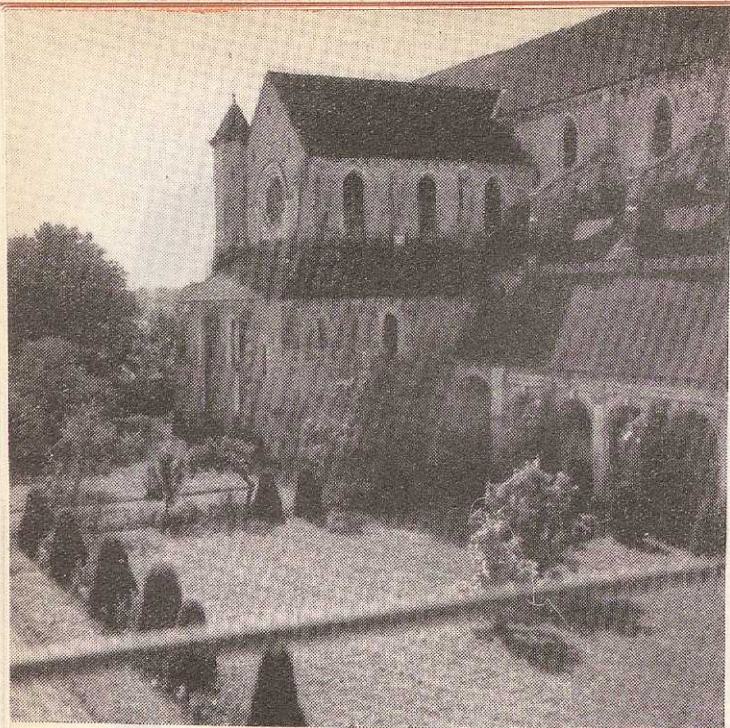

Konditorn: Ni kvinnor har nu en gång ej fått krafter för manligt arbete.
Teckning av Arne Ungermann i den danska tidskr. Kulturkampen

har många gånger talat med mödrar, som nog insett, att deras söner kunde behöva lära sig något, men stått absolut oförstående inför tanken, att deras döttrar skulle ha behov av någon slags utbildning! Och det har gällt familjer, där ekonomin ingalunda behövt hindra dem att kosta på något på sina barns uppfostran. Men när det gällt flickorna har grundtanken varit, att inte behöver man kasta ut dyra pengar för att skaffa sig kunskaper på det husliga området, där de väl ändå förr eller senare hamnar!

Det är sant, att möjligheterna till god yrkesutbildning för arbetarkvinnor inte är särdeles stora. Men det är också sant, att först ett verkligt intresse för den saken kan göra dem större!

Det är möjligt, att denna artikel kommer att väcka en del opposition, från kvinnor lika väl som från män. För många står alltjämt Lindorms arbetarhustru som idealet för den sanna arbetarkvinnan, och det inte bara på borgerligt håll. Låt vara, att hon kanske är beundransvärd ur moralisk synvinkel — men har inte tiden hunnit ganska långt förbi henne? Och är det inte en starkare, fastare och klarögdare kvinnotyp vi strävar för — en, som inte bara låter hjärtat utan också förståndet tala?

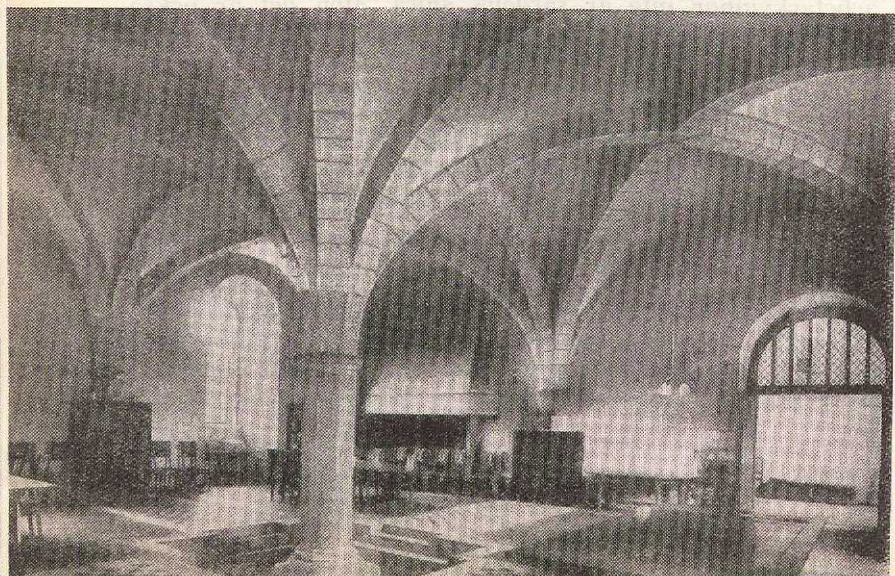

Det gamla bernhardinerklostret i Pontigny, som omvandlats till modernt studiecentrum för unga européer.

Tre timmar från Paris på vägen från Paris till Genève i Pontigny ligger ett gammalt S:t Bernhardskloster, ett av bernhardinerordens fyra stora mycket kända kloster. Paul Desjardins kan med rätta inrymmas bland S:t Bernhards efterföljare i Frankrike. Han tillhör den generation av fransmän, som formades under Dreyfusstriden och har upplevat den hårda tiden i Frankrike, då kyrkan skildes från staten. Hans närmaste ungdomsvänner voro Henri Bergson och Jean Jaures.

Paul Desjardins startade året före världskrigets utbrott en märklig bildningsverksamhet i Paris. Unga människor från olika samhällsklasser samlades för att utbyta erfarenheter, för att lära och förstå varandras arbete och uppfostra varandra till starka och sunda samhällsmedlemmar. För att få en central för sin verksamhet köpte och restaurerade Paul Desjardins det gamla bernhardinerklostret i Pontigny, vilket stått tomt sedan den franska revolutionens dagar. Han gjorde det till en mötesplats för unga européer i och utanför Frankrike, som voro besjälade av samma ideal som han själv. Kriget avbröt denna verksamhet. De flesta av de unga männen funno sin död på slagfältet. Klostret i Pontigny förvandlades från studiecentrum till sjukhus. En mängd sårade ägnades en öm och säker omvårdnad under fru Desjardins händer. I den stora klosterhallen lågo upp till sextio sjuka åt gången, komna från Marne och andra stridsplatser i närheten av Pontigny.

Biblioteket och matsalen i Pontignyskolan.

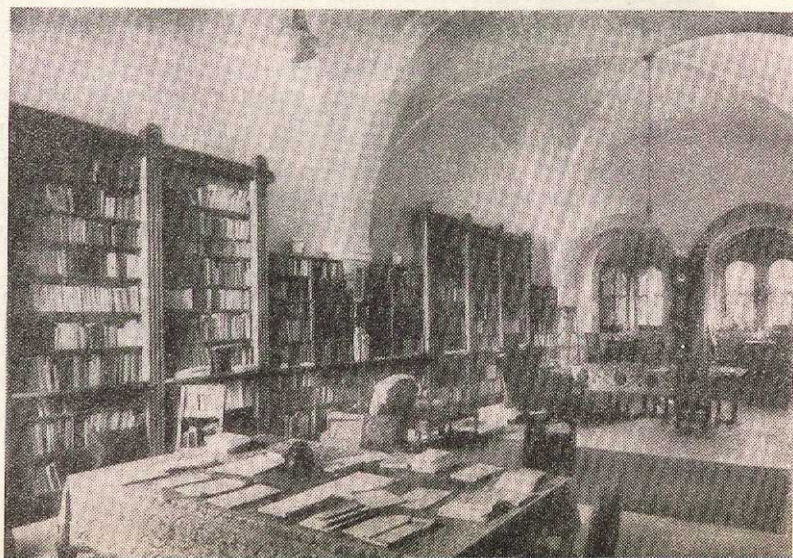

DÄR UNGA EUROPÉER FOSTRAS OCH FÖRENAS TILL SUND SAMVERKAN

Efter kriget blev klostret åter en samlingsplats för européer. Under de senaste åren har professor Desjardins tankar mer och mer samlats sig kring de problem som uppstått för Europa efter Nationernas förbunds tillkomst. Och framför allt har den allvarliga kris, som drabbat det franska folket till följd av kriget mellan systerlandet Italien och Etiopien, präglats Paul Desjardins verksamhet under detta år.

Då jag för en tid sedan var i tillfälle att besöka Pontigny uttryckte Desjardins sin beundran för det engelska folket och dess omedelbara reaktion mot rättskränkningen och han framhöll att enligt hans mening lider Europa av att inte alla dess nationer, den franska inberäknad, reagerar på liknande sätt som den engelska. Desjardins sade: "Tänk hur reagerar inte en människa, när hennes fädernesland är i fara! Envar står solidarisk med sitt folk. Men när det gäller Nationernas förbund finns det ännu inte utvecklad någon sådan solidaritetskänsla tillräckligt stark att utan vidare avgöra allas handlingsätt. En ger Italien rätt, en annan Etiopien, den tredje överväger sin egen nations direkta intressen utan att störas av de gemensamma förpliktelseerna till N.F. Om Nationernas förbund skall kunna existera och vidare utvecklas, fortsatte Desjardins, så måste vi skapa en gemensam rättsuppfattning. De unga i alla hem och i alla skolor över hela världen måste fostras till en spontan reaktion mot varje kränkning av Nationernas förbund med samma intensitet som de nu reagerar mot kränkningar i var och en sitt nationella rättssamhälle.

Paul Desjardins umgås f. n. med planer på att i sitt L'abbaye de Pontigny organisera en målmedveten uppfostran av unga européer. Dessa planer togo först form när Desjardins träffade samman med grundläggaren för den Nordiska folkhögskolan i Genève redaktör Sven Backlund, vilken berättade för honom om hur den nordiska skolan kom till och efter vilka linjer den arbetar. På grund av sina erfarenheter från Genèskolan menar Sven Backlund att det är önskvärt att det möjliggöres längre studieuppehåll för unga skandinaver i ett annat europeiskt land och helst i den del av Europa, som är främmande för Norden, det latinska Europa, som är tillgängligare för oss i Frankrike med sitt germanska inslag än någon annan stans. Det skulle ge en fördjupad uppfattning om Nationernas förbund om de unga nord-

Det är svårt att tänka sig en mera idealisk studieplats än klostergården i Pontigny.

borna vid sidan om studier i Genève av det mellanfolkliga samarbetets teknik också fick tillfälle till att tränga in i en annan civilisation genom att studera den franska nationens uppkomst, utveckling och samverkan med andra nationer.

Det är svårt att tänka sig ett ställe som bättre lämpar sig för sådana studier än det gamla klostret i Pontigny, vilket på ett ideellt sätt förenar gammal kultur och modern komfort.

Det är meningen att förena dessa studier i Pontigny med ingående studier av världsmetropolen Paris och alla dess invecklade funktioner i socialt, politiskt, ekonomiskt och konstnärligt avseende samt världens centrum Genève med dess nya internationella institutioner. Man har haft sammanträden i Paris om saken, där bland många andra märktes den kända författaren Lucien de Maury och en representant från den svenska legationen.

Paul Desjardins vill gärna ta emot unga skandinaver, men det gäller för honom inte bara att bygga en fransk-skandinavisk skola utan också att till detta centrum för internationella studier få även andra nationer, först och främst engelsmän.

Vem som helst som på ett eller annat sätt deltar i undervisnings- eller folkbildningsarbete och som känner behov av sådana Europastudier äger rätt att komma till Pontigny. Detta skall även bli möjligt för dem som icke behärskar språk. Jämsides med de övriga studierna skall ges en intensiv träning i franska språket. Och för att eleverna från början skola kunna följa undervisningen kommer varje föreläsning att refereras för nordborna på ett av de skandinaviska språken. Och diskussionerna efter föredragen skola också översättas till och från franska. Man räknar med att var femte elev skall kunna franska.

Språkundervisningen kommer att ägnas en särskild uppmärksamhet. Tanken är nämligen att samtidigt införa de unga i det främmande folkets språk och civilisation. Man räknar med ettåriga kurser, vilken tid på bästa sätt skall fördelas mellan Pontigny, Paris och Genève.

Och finansieringen? Ja, det är alltid ett avgörande spørsmål. På det finns bara ett svar. Här får man söka sig fram på alla tänkbara vägar. Det får heller inte glömmas att det redan lägges ner inte små belopp av enskilda, som resa i utlandet och av vilka många icke få det utbyte de hade tänkt sig genom att de fara och flacka på egen hand. Det gäller att fånga in dessa unga till gemensamt arbete inom vilket de kunna hjälpa varandra och utvecklas tillsammans.

Gabbi SÖMME

Professor Paul Desjardins.

De gulas industrier hotar den västerländska arbetsmarknaden. Genom sina otroligt billiga framställningskostnader bedriver de asiatiska fabrikena en hård konkurrens med Europas industrier.

NÄR FÖRÄLDRARNA ÄRO ARBETSLÖSA, LIDA BARNEN

Det brittiska sällskapet för bekämpande av barnmisshandel har sänt ut en mycket intressant verksamhetsberättelse. Detta sällskap har nu 265 inspektörer, flera än någonsin. Också antalet fall, som de tagit hand om är det högsta sedan världskrigets början. Detta betyder inte, att barnmisshandeln har tilltagit i England, utan snarare att sällskapet har blivit i stånd att åstadkomma större resultat än förr. Allt mera sällan behöver man tillgripa lagens hjälp. Av de 44.886 fallen var det endast 530 som gjordes upp inför rätta. Endast 217 fäder eller mödrar behövde vandra i fängelse.

TVISTER MELLAN FÖRÄLDRARNA HUVUDORSAKEN

Den som endast känner engelsmännen från den godmodiga, väluppfostrade och väl avslipade sidan, måste bli överraskad när han får höra hur ofta förekommande barnmisshandeln är. Inte sällan hänger det samman med de gamla begreppen om faderns oinskränkta auktoritet, som fortfarande anträffas i djupt religiösa familjer. Söker man den yttersta orsaken varför barn behandlas illa, så kommer man oftast fram till att det är en tvist mellan de båda föräldrarna, som givit upphov till misshandeln.

Omkring en fjärdedel av de ifrågavarande männen hade under en längre tid varit dömda till arbetslöshet. Till och med där arbetslösheten är av ganska färskt datum har den mycket ofta haft en nedbrytande verkan på karaktären och sinnestillståndet. Allt oftare råkar fadern i vrede, han känner marken gunga under sina fötter, tror sig höra förebräelser ur varje ord, som hustrun yttrar och väpnar sig däremot med grova uttryck. Står då ett av barnen i närheten, låter han ofta det dåliga lynnet gå ut över pojken eller flickan.

"I samma mån som veckorna av arbetslöshet förgå, och när den materiella nöden varar i månader, kanske år, råka nerverna i ett tillstånd av retlighet, häftiga ord växlas, och lämnas denna upprördhet fritt lopp så kommer det till öppen strid, och då få barnen vid minsta anledning sitta emellan."

FÄDER BLIR OFTARE UPPBRAGTA ÄN MÖDRAR

Vidare fastställer den synnerligen läsvärda redogörelsen att fäderna oftare gör sig skyldiga till överilningar än mödrarna. I de alla svåraste fallen rör det sig om avsiktligt utförd misshandel, om inspärrande i mörka garderober och kallare, neddoppande i kallt vatten. Det är naturligtvis de svåraste fallen. Annars är det bestraffningar, som föräldrarna anse berättigade.

Under det att denna årsberättelse, otvetydigt

fastnaglat de ödesdigra följderna av föräldrarnas arbetslöshet, kommer den beträffande bostadsförhållandena inte till samma resultat. Endast en knapp sjättedel fanns i East Ends beryktade fattigkvarter eller i andra liknande slumdistrikt.

K Ä R L E K S B A R N

Det måste synas fruktansvärt för varje människa att höra att en åttondel av dessa olyckliga barn är under två år. Och i England, liksom överallt i världen tillhör större delen av denna grupp de barn, som man med bitter ironi har kallat kärleksbarn. Det är dessa stackars samhällets olycksbarn, som utan egen förskyllan se världens mörker, som från den första dagen av sin jordevandring föra en martyrtillvaro, som alltid knuffas och aldrig få veta vad en sorglös och lycklig ungdom är. I slutet av redogörelsen finna vi följande satser:

"Vårt djupaste medlidande tillhör dessa män och kvinnor, vars liv har blivit ett offer för vår ekonomiska depression. Utan varje som helst egen skuld är de dömda till umbäranden och därigenom till förödmjukelser, som gör dem till utstötta och andligt förnedrade människor."

De många, många små människobarn, som genom sina föräldrars arbetslöshet bedragas på glädje, solsken och lek, vet inte att det är kapitalismen, som slår dem, när fadern grymt bär hand på dem.

REDDA.

T V Å K V I N N O T Y P E R

Det finns en del av Moskva som förefaller oberört av den nya tiden och det är det s. k. Zamsskvoretskij, där de gamla husen stå vittrade och förfallna och spegla sig i den trögt rinnande kanalen. Man möter avskilda, halvt överkliga idyller, där grönskan står tät i trädgårdarna och ogräset växer upp mellan de knaggliga gatstenarna. Här föddes en gång Ostrovskij, den ryske skådespelsförfattaren som blev skaparen av Rysslands borgerliga drama, och det var från denna miljö, från de rika köpmännens stillastående och konservativa värld, han hämtade sina motiv.

Här ligger också Tretyakovgalleriet med sina konstskatter från närvarande och förfluten tid. En trappa upp är Repin representerad och man fångas nästan omedelbart av ett porträtt på en sidovägg. Som tidsbild är den ypperlig. En dam i rött med getingsmal midja, kjol i volanger, svart hatt över den högt upptornade frisyren och ett kort flor, som ger de mörka ögonen en mystiskt beslöjad blick. Det var kvinnoidealet, sådant det manifesterade sig på 1880-talet. Lika insnörd som hennes kropp var, lika insnört var hennes andliga liv av gamla traditioner, vaneföreställningar och en konventionell livsuppfattning.

Man behöver endast gå en trappa ned för att i blixtbelysning se med vilken ursinnig fart tiden ridit på femtio år. Här är det sovjetstatens konstnärer, som ge en utlösning av sina själsliga affekter. Trots det tekniska kunnandet blir Repins värld av vansinniga monarker, aristokratiska damer och dansande kosacker med en färgskala dunkelt lysande som ädelstenarna i Kremles glasmontrar, på något underligt sätt överklig och glattfermassad. De mjuka linjerna och de svällande formerna, ja, hela den brusande färgsymfonien har förenklats, hårdnat och begränsats. Uttrycksmedlen ha blivit sparsammare och mera logiska. Det sprutar av färger, men det sker i en bestämd avsikt. Man slösar

inte med dem för blotta glädjen att få slunga ut alla spektrums nyanser.

Ett sådant ansikte som Korins Maxim Gorkij, nästan smärtsamt i sin kraftiga modellering och hårda linjeföring, ger ett långt starkare intryck än Repins Ivan den förskräcklige med vansinnet stirrande ur ögonen. Och när man från den sköna damen i rött blir konfronterad med Riarskis "Kvinnlig talare", undrar man hur mycket dessa båda kunna ha gemensamt. De kunde vara mor och dotter, men det är en hel värld som skiljer dem åt — krig, revolution och ett folk på frammarsch. De måste tänka, känna och reagera olika. Tiden själv har format de unga människorna i sin stöpslev och skänkt dem sina typiska drag. Sådana som de framtråda på Zarjans, Malavins och Bagarotskis tavlor skola de leva kvar för eftervärlden. Den beslöjade blicken bakom Repins flor har blivit klar och målmedveten. Kropparna ha blivit frigjorda, musklerna få visa sitt spel av harmoni och rytm, framträdande i de unga kvinnornas välbalanserade gestalter, och i stället för lyxkvinnan från 1880-talet har man nått fram till den arbetande, den sportbetonade och den intellektuella kvinnotypen. Hennes drag äro inte så mystiskt lockande, hon saknar kanske i någon mån förfining, men hon är inrangerad i en ny värld som behöver hennes insats. Sådana som hon framträder på konstnärernas dukar sådan möter man henne också i det dagliga livet som industriarbeterska, som spårvagnsförare, som konduktör, som lantarbeterska med lien på axeln, och som mor. Ty det primitiva livets kraftkällor kan intet statssystem i världen göra om. Hon sitter på registreringsbyrån, där man gifter sig och skiljs, och anmäler sina barn. Hennes kinder äro bruna, duken kring huvudet röd och hennes ögon lysa som andra mödrars, när de riktas mot det lilla nystärkta byltet i hennes famn. Man kan också möta hennes bild när man slår upp första sidan i de dagliga tidningarna. Det är när hon gjort sig förtjänt av någon handling som kommer samhället till godo. Hon fanns också bland dem som voro pensionärer i den tekniska högskolans studenthem, intresserad, vaken och brunögd.

— Jag var textilarbeterska, säger den lilla brunögda, och jag hade aldrig kunnat bekosta mina studier, om inte staten gav mig 100 rubel i månatligt underhåll. I ert land hade jag aldrig blivit något annat än textilarbeterska, men nu är jag ingenjör om två år.

Det är henne man tänker på när man står framför Repins tavla av kvinnan med den beslöjade blicken.

Vilken av de båda är att föredraga?

Det tjänar ju egentligen så litet till vad man tycker, ty tiden skapar människorna vår bön förutan, men det känns dock som en lättnad att ha kommit bort från förljugenheten, förkonstlingen och insnördheten i gamla fördomar. Repins kvinna var parasiten på det manliga samhället, en docka som man köpte och sålde och vars människovärde blev förkvävt i budoarernas skymning. Som kön var hon åtråvärd, men som livskamrat omöjlig, och där har Repin träffat rätt. Lika rätt som de moderna ryska konstnärerna, vilka skildrat kvinnan när hon kommit ut i det starka morgonljuset, medveten om sig själv, redo att lägga ansvaret på sina unga, starka skuldror och med den friska morgonbrisen fläktande kring sina tinningar.

Gurli HERTZMAN-ERICSON

HOS VERKSAMMA AMERIKANSKOR HULDA FLOODS AMERIKABREV IV

I Washington träffade jag bl. a. västgötdottern Mary Andersson, som är chef för kvinnobyran i Arbetsdepartementet. Jag hade redan i New York läst en tidningsartikel om en del undersökningar som kvinnobyran i samarbete med barnbyran i samma departement, gjort för att klarlägga hemarbetets verkningar och för utrotande på det området av den värsta exploateringen av kvinnor och barn, och jag var mycket intresserad av att höra något om detta arbete. Och fröken Andersson berättar att undersökningen har blottat rent upprörande förhållanden. Särskilt illa ställt är det i de södra staterna. I en redogörelse, som byran givit ut, påpekas hur massor av hemarbetande kvinnor måste uppbära nödhjälp, därför att de äro så dåligt betalda att inkomsten inte räcker till livets nödortft, trots att de slita från tidigt på morgonen till sent på natten och i de flesta fall ha barnen, även småbarnen, till hjälp. Redogörelsen blottar även i vilka eländiga kyffen dessa fattiga människor få bo och där även utföra sitt arbete. Så t. ex. berättar den om en mor som ligger sjuk, men ändå syr så gott hon kan. Omkring henne sitta de unga döttrarna på trälådor och bänkar och hjälpa henne. En hel rad liknande förhållanden rullas opp som bilderna i en filmkamera, och visar en mindre tilltalande sida från "guldlandet i väster".

Sedan jag sagt adjö till Mary Andersson uppsöker jag en annan mycket verksam kvinna, miss Hilda Smith, ledare för en organisation som i dagligt tal nämnes F.E.R.A., det är Federal Emergency Relief Administration, vilket är en av regeringen underhållen organisation med uppgift att utbilda lärare för det frivilliga bildningsarbetet bland arbetslösa.

År 1932 hade depressionen bragt det till en kris även på skolans område. Tusentals lärare voro arbetslösa, samtidigt som millioner män och kvinnor voro i behov av undervisning. Enligt uppgifter för år 1930 äro 4,3 % av

innevånarna i United States analfabeter. Det innebär att 4,283,753 människor över tio års ålder inte kunna läsa och skriva. Därtill räknar man med att mer än 8,000,000 inte kunna läsa och skriva tillräckligt väl för att riktigt förstå och göra sig förstådda. Man beräknar alltså att ungefär 12,000,000 vuxna i U.S.A. äro i behov av elementär utbildning.

I många stater sörjer man för att studiearbete för vuxna bedrives, men inte i tillräcklig utsträckning för att fylla behovet.

Med alla dessa fakta för ögonen var det som en del behjärtade personer, med Hilda Smith i spetsen, tog sig för med att organisera F.E.R.A. och lyckades få regeringen intresserad för projektet.

Man har även organiserat en speciell gren för arbetslösa kvinnor. F.E.R.A. försöker dessutom hjälpa arbetare och arbeterskor, som genom olyckshändelser eller sjukdom gjorts oförmögna att arbeta i sitt yrke, genom att ge dem utbildning för något annat och försöka koppla in dem på någon ny verksamhetsgren.

Men svårigheterna att hos myndigheterna kunna få den rätta förståelsen och därigenom tillräcklig ekonomisk hjälp för verksamheten äro mycket stora.

Agitation mot verksamheten bedrives från håll där man försöker göra gällande att undervisningen går i alltför radikal anda och därigenom uppfostrar deltagarna till radikalism, vilket anses mycket farligt i detta land som framför andra vill benämnas fritt och demokratiskt.

Om besöket hos General Federation for Women's clubs har jag tidigare berättat, varför ingenting mer av vikt är att notera från Washington, med undantag av att det är en mycket vacker stad. Renare och snyggare än i New York och Chicago — och många vackra byggnader. För att få se litet mera än jag kunde komma åt på egen hand, följde jag med en turistbuss på rundtur genom stan. Fick se en hel del vackra och intressanta saker, bl. a. insidan av Capitol, parlamentets vackra och storslagna byggnad, tryckeriet där man trycker dollarsedlarne, Vita huset och en del andra sevärda byggnader och platser. Men samtidigt fick man höra så mycket talas om det största och högsta i världen och vilka enorma summor av dollar det kostat, att man faktiskt började känna en sugande längtan efter det vackraste i världen.

På morgonen annandag jul startade jag från Washington med kurs på Chicago. För att spara pengar åkte jag buss, vilket jag alltid anser som straffarbete, men detta blev ändå något mer eftersom resan tog ett helt dygn och en halv dag. Omöjligt att sova och kallt och dragigt. Men nästan hälften billigare än att åka tåg. Och även den resan tog ett slut. Och så kom jag till Chicago. Trött och utschasad av den långa bussresan kunde jag första dagen inte göra mer än skaffa mig bostad, ett bad och litet mat, och så lade jag mig att sova. Dagen därpå var det emellertid att börja försöka få fatt på människor, som jag fått adressen till.

Min bästa hjälp att komma i kontakt med människor och organisationer har varit Mrs Mary Fox, generalsekreteraren i en organisation, som heter Leauge for Industrial

Democracy, och vilken enligt programförklaringen är en upplysnings- och propagandorganisation, som vill verka för att produktionen skall ställas i de sociala behovens tjänst och ej som nu nyttjas för den enskildes profit. Till Mrs Fox hade jag rekommendationer från Miss Eleanor Coit, som jag flyktigt träffade samman med vid hennes besök i Stockholm föregående sommar och till vilken jag även hade referenser från Gunnar Hirdman.

Mrs Fox gav mig massor av rekommendationsbrev till alla möjliga personer, och hade jag kunnat stanna längre och besökt flera platser hade hon gett mig ännu fler. Människorna man träffar därute äro oerhört hjälpsamma och tycks kunna göra allt för en. Detta gäller både svenskar och amerikanare.

I Chicago träffade jag snart också svenskar, vilka jag är synnerligen glad att jag fått göra bekantskap med. Och dessa förde mig även till en del svenska organisationer, bl. a. Svenska Bildningsförbundet, vilket förbund tydligen utför ett mycket gott upplysningsarbete. Även besökte jag en del amerikanska organisationer, besökte ett av socialistpartiets distriktsmöten, ett sammanträde med partiets kvinnokommitté i Chicago och även en del andra tillställningar, bl. a. en lunch för Chicagoavdelningen av Leauge for Industrial Democracy. Där träffade jag samman med en fru, som ovillkorligen ville ha ett samtal med mig, varför hon inviterade mig till te måndagen i veckan därpå. Jag accepterade och när jag kom dit, så presenterade hon så småningom för mig en ekonomisk världsplan, som hon höll på att arbeta ut, och som tillämplad skulle omvandla världen till ett paradys. Ja det är inte tu tal om utan den skulle göra det, men det är nog inte något hopp om att min nya bekantskap får tillåtelse att frälsa världen. Det är för många som profitera på eländet som finns. Emellertid, jag satt i en lägenhet långt uppe på söder i Chicago, med världsplanen i min hand, tittade ömsom på den och ömsom på min värdinna, som jag nog, det måste jag erkänna, litet smått misstänkte för att lida av en släng av galenskap, och så frågade jag saktmodigt: "Men hur tror Ni att Ni ska få människorna att antaga en sådan plan?" Svaret kom ögonblickligt och fullkomligt avväpnande: "Ännu är det endast en dröm, men allt måste ju vara drömmar först, innan det kan bli verklighet." Och sedan började hon tala om de olika punkterna i sin plan, och först då fick planen liv. Och hon lade i dagen en sådan förbluffande stor kunskap om hela världens sociala och ekonomiska liv, att hon ryckte mig med och fick mig att lyssna intresserat i flera timmar. Och själv var hon så ivrig när hon kom i farten, att hon höll mig kvar till så långt fram på natten att jag höll på bli utan spåravn, när jag skulle åka till min bostad.

Ja så träffade jag bland andra även vår gamla vän Thyra Edwards, som även läsarna, genom Morgonbris, gjort bekantskap med. Hon kommer under sommaren att göra en blixtvist i Sverige igen, men nästa år, förklarade hon, kommer hon för att stanna någon längre tid. De amerikanare som gästade vårt land vill gärna återvända.

Genom Thyra Edwards förmedling kom jag

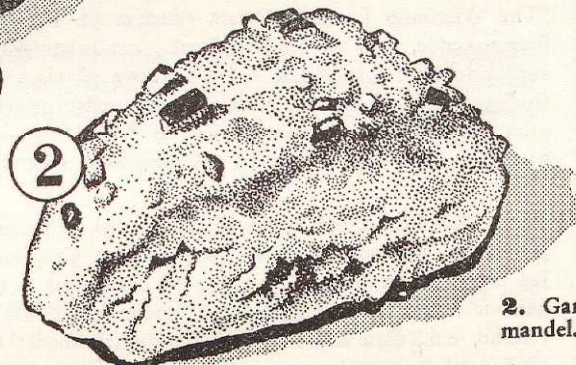
Baka läckra WIENERBRÖD

- tre slag av samma deg

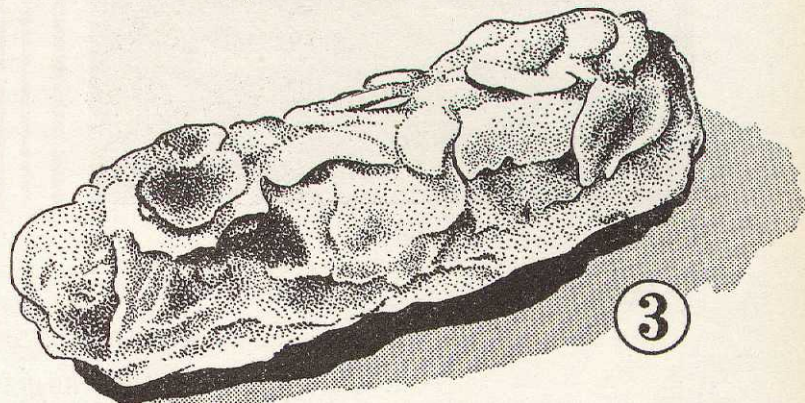
1

1. Garnerat med hackad mandel. Fyllning: Kanel och socker.

2

2. Garnerat med hackad mandel. Mandelfyllning.

3

3. Garnerat med glasyr och rostad mandel. Mandelfyllning.

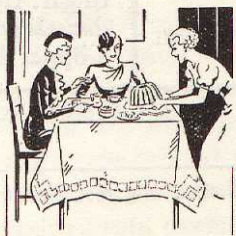

Bered familjen och vännerna en glad överraskning till kaffet i dag — bjud på dessa underbart goda wienerbröd, som Ni bakar på en kort stund med Rumford — det världsberömda, ekonomiska bakpulvret, som garanterar Er dunlätta, porösa och hälsosamma bakverk.

Rumford bakpulver är också så skickligt sammansatt, att Ni, utan att jäskraften går förlorad, kan blanda till och baka ut degen på kvällen. Sedan den placerats på plåten, ställes den kallt för att gräddas påföljande morgon.

Begagna Er av denna ypperliga säregenskap hos Rumford — den gör det möjligt för Er att lätt och fort bjuda på härligt läckert, färskt hembakat till morgonkaffet.

Se alltid till, då Ni köper bakpulver, att Ni får det bästa för Edra pengar — begär och fordra att få

Recept å Wienerbröd

275 gr. vetemjöl	125 gr. margarin
4 tsk. Rumford bakpulver	1½ del. mjölk
1 msk. strösocker	1 ägg

Fyllning: Kanel och socker, 25 gr. smör, 25 gr. socker, 25 gr. mandel, russin.

Pensling och garnering: Ägg, 25 gr. mandel, pudersocker.

Till mandelfyllningen skällas och males mandeln samt blandas med sockret och smöret.

Mjöl, bakpulver och socker siktas tillsammans. Det kalla margarinet hackas häri till en smågrynig massa, varefter det uppvispade ägget, blandat med mjölken, tillsättes. Degen arbetas lätt på bakbordet och delas i tre lika stora delar.

1. Degen kavlas ut mycket tunt och skäres i avlånga bitar (8×10 cm.). Kanel och socker strös tunt på, och degen rullas ihop till avlånga bröd. Penslas med ägg och beströs med skällad och hackad mandel.
2. Degen kavlas ut ganska tunt till en 20 cm. bred remsa. Hälften av mandelfyllningen lägges i en rand på mitten längs efter remsan, som vikes tredubbelt till en smal längd, tillplattas något, penslas med ägg, beströs med mandel och skäres i trekantar.
3. Degen kavlas ut mycket tunt och skäres i avlånga bitar (8×10 cm.). På dessa utbreddes resten av mandelfyllningen samt litet russin. Rullas ihop till avlånga bröd och penslas med ägg. Efter gräddningen glaseras bröden med vattenglasyr (Pudersocker röres ut med helt litet vatten till en tjock, jämn massa) och beströs med skivad, rostad mandel.

Samtliga dessa wienerbröd gräddas i god ugnsvärme 10—15 minuter.

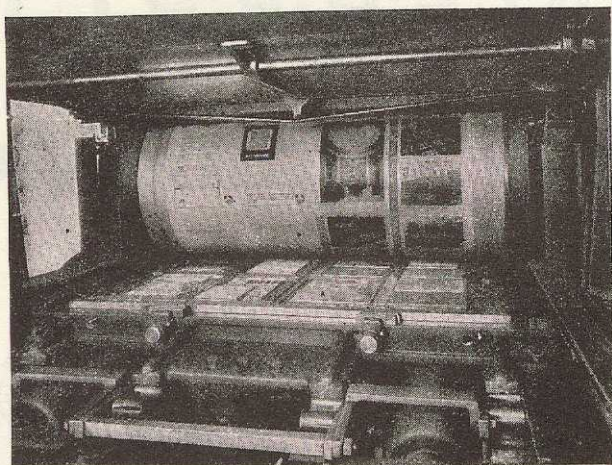
Burkar fr. 30 öre — ej i lös vikt.

RUMFORD

- osvikligt,
oöverträffat

det äkta original-fosfat-bakpulvret uppfunnet av prof. E. N. Horsford.

FACKKUNSKAP

ÄR DEN GRUND, PÅ VILKEN VI BYGGA
ALL VÅR VERKSAMHET. MED TILLHJÄLP AV
EN SPECIALUTBILDAD PERSONAL OCH EN
MODERN TEKNISK UTRUSTNING STRÄVA
VI ALLTID TILL ATT I VÅR PRODUKTION
FRAMBRINGA ALSTER AV HÖGSTA

KVALITET

BRÖDERNA LAGERSTRÖM

KLARA SÖDRA KYRKO GATA 14, STOCKHOLM, TEL. 231880

även att närvara vid ett möte för en förening av negerkvinnor, och måste där litet tala om vad vi syssla med inom vårt kvinnoförbund.

Så gjordes en avstickare till Milwaukee, en av de få städer i Amerika där socialisterna ha något att säga till om. De ha där visserligen inte majoritet i stadsfullmäktige, men de ha socialistisk borgmästare, major som det heter, och en sådan har mycket mer att säga till om än en svensk borgmästare. Så om de kunna besätta den posten så bestämma de tydligen också kursen. Demokratien är annars ganska obefintlig.

Socialisterna i Milwaukee utföra tydligen ett gott arbete, målmedvetet upplagt och inriktat på att verkligen åstadkomma resultat. De ha även en daglig tidning, "The Milwaukee Leader", förutom vilken även fanns en tidning för staten Wisconsin, i vilken Milwaukee ligger, nämligen "The Wisconsin Leader". Denna rikedom på tidningar var fullkomligt överraskande, enär jag endast förut gjort bekantskap med socialistiska veckotidningar, som endast fanns att köpa på vissa gator i närheten av Folkets Hus i New York, och som man måste prenumerera på för att erhålla i Chicago. Kommunisterna ha däremot en daglig tidning, som utgives i New York, samt en svenskspråkig veckotidning.

Ja så blev det ett par dagar till i Chicago, och sen var det att tänka på finalen, och som jag inte hade lust att göra om bussresan så tog jag tåg till New York. Där fanns en del ogjort, och så mitt upp i allt narrade en av svenskarne, Gustaf Sandberg, mig att tala några minuter i radio, om "våra dagars Sverige". Vasaförbundet har nämligen varje söndag ett svenskt program, och när de nu hade besök av en hemlands-svensk, så skulle den utnyttjas. När programmet var slut och vi stodo färdiga att gå, kallades jag till telefonen, och där hörde jag, till min förvåning, en röst, som frågade: "Minns du Selma Gustafsson från Söderfors?" Ja visst mindes jag, det var ju en av våra klubbmedlemmar, men som jag trodde var återbördad till fosterjorden igen. Hon var bosatt i Bridgeport, en stad inte långt från New York, så vi kunde ju träffas som hastigast, men mer blev det, till vår stora ledsnad, inte, eftersom jag stod färdig att ge mig iväg hem. Hon bad emellertid om sin hälsning till de svenska kamraterna.

Hulda FLOOD

HAR NI BETÄNKTT?

Se här några utdrag från innehållet:
**VID SYLTNING OCH KONSERVERING
AV FRUKT**

Inbesparas mycket socker, om man tillsätter något natron. Genom denna tillsats förminsas fruktsyran väsentligt vid kokning av lingon, blåbär, krusbär, krikon, m. m.

LÄDERKONSERVERING.

Lädet tvättas noga med en ren svamp och klart vatten innehållande några droppar ättika. Blöt inte lädet alltför mycket. Under det lädet torkar, kan man göra en blandning av 4 delar äggvita och 3 delar linolja. Denna blandning penslas över lädet och ingnides med en mjuk trasa, tills en matt glans inställer sig. Detta är det bästa förfaringssättet vid läderkonservering. Användes olämpligt läderlack blir följden, att lädet blir skört och spricker.

TVÄTTMEDEL.

Ett utmärkt tvättmedel erhålles om man kokar ½ kg. kastanjer i 2½—3 liter regnvatten och filtrerar det. Tvätten kokas däri utan tillsats av något tvålämne. Är tvätten stor kan man taga dubbel sats.

Dessa tre recept äro endast ett axplock av de över 250 recept boken innehåller.

Härnadan ytterligare en del ämnen som behandlas:

Medel mot nariga händer, Hkornar, håravfall, tidiga rynkor, grått hår, fräknar och vårtor. Första hjälp vid sjukdomsfall såsom slag- och svimningsanfall, överansträngda ögon, spolmask, insektsstyggn. Medel mot insekter och andra skadedjur såsom bladlöss, mal, vägglöss, myror, hundloppor och råttor. Medel vid rengöring av väggar, golv och möbler. Förvaring och fläckuttagnig på lädervaror. Borttagning av rost och andra fläckar från metall och tygvaror. Goda råd vid hushållet.

Vill Ni spara är denna praktiska uppslagsbok oumbärlig för Eder.

hur många småsaker Ni kunnat gjort själv om Ni endast vetat hur. Dessa småsummor som dagligen utgivas bli betydande till slut. Läs vidstående råd och kapitelutdrag från vår stora receptbok. Däri finner Ni en massa goda uppslag på vilka Ni sparar både tid och pengar. Den är populärt och lättfattat skriven och dess vittomfattande innehåll gör att Ni finner råd och recept för praktiskt taget allting. Vi garantera att Ni på en månad flera gånger inbesparar den lilla kostnaden som boken betingar. Ifyll och insänd därför nedanstående kupong i dag. Porto i öppet brev 5 öre.

Förr 3:50

Nu 1:75

FRAKTFRITT

Till FIRMA »NYTTIGA BÖCKER»

Box 58 — NORRKÖPING I

Var god sänd mig mot postförskott st. ex. av Eder bok å 1:75.

Namn:

Bostad:

Postadress:

Skriv tydligt!

NU HAR KVINNORNA SJÄLVA TRÄTT UT UR HEMMET OCH FRAM I DET OFFENTLIGAS LJUS. DERAS LILLA VÄRLD HAR BLIVIT STÖRRE OCH VIDARE ÄN FÖRR. (Se ledande artikel).

INTE BARA ETT NYTT SAMHÄLLE UTAN OCKSÅ NYA MÄNNISKOR

Flera av Freuds lärjungar anse att om psykoanalysen vill dra ut konsekvenserna av sina forskningsresultat måste den vända sig mot det borgerliga samhället.

När den unge wienerläkaren Sigmund Freud år 1886 för Wiens läkarsällskap framlade de rön han gjort i Paris om sambandet mellan kroppsliga och själsliga sjukdomar, så avhånades han av den samlade fakulteten och utestängdes från hjärnlaboratoriet, nervsjukdomarnas högaltare. Utan fruktan och tvekan fortsatte han sina forskningar, och i dag, 50 år senare, kan han blicka tillbaka på en läkargärning, som tryckt sin prägel på hela 1900-talets mentalitet. Fortfarande står det strid om honom, men den lilla interna konflikten inom Wiens medicinska fakultet har blivit ett stridsämne för hela den västerländska kulturen. Knappt en människa i våra dagar, som över huvud taget kan läsa i en bok, har undgått att lära känna namnet Freud.

Av detta skulle man kunna dra den slutsatsen att psykoanalysen är en vetenskap, som lite var har kunskaper i, men tvärtom hör den ju tyvärr till de saker som alla talar om men ganska få vet något verkligt om. Vad alla vet, är att Freud tagit upp de sexuella problemen och skjutit dem i förgrunden och efter detta bedöms hans vetenskap som oftast. Den fördömes som omoral och kulturfiendlig, den användes som försvarsargument för den mest upplösande sexuella lösaktighet. Freuds djuptänkta termer bollas med i tid och otid i pedagogiska diskussioner och modern litteratur. Allt som börjar med psyko över huvud taget blandas ihop med psykoanalysen och den beskylls både för att vara ett borgerligt millionärsnöje och ett kulturbolsjevikiskt jäsningsämne.

Vad få av oss vet är hur mycket vi i själva verket omedvetet upptagit av Freuds idéer. Vi har blivit så bortskämda med sexuell upplysning, modern pedagogik, överhuvud taget strävan till förståelse för alla företeelser på det psykiska området, för drifternas och det omedvetnas betydelse, att vi glömt att det fanns en tid, då hela vår moderna psykologi skulle betraktas som ovetenskapligt nonsens. En handling, som en gång var gjord, ett känsloläge, som en gång genomlevats, ansågs då vara något dött som tillhörde det förflutna och inte mer hade någon betydelse. Freud har visat att ingen av våra handlingar eller affekter är död och borta; vårt genomlevade

förflutna har blott undanträngts till den själens stora reservoar, som han kallar det omedvetna, vilket är en levande och mäktig del inom oss, som ständigt ger impulser till vårt medvetna jag. Vårt jag är sålunda ett sammanhängande helt från födelsen och till döden, bestämt av impulser över vilka vi endast är herre i den mån vi vet om dem. När därför en människa genom olyckliga omständigheter av sitt omedvetna drivs in i en neuros, söker analysen bota henne genom att göra just de för henne fördärvbringande impulserna medvetna. När de blir medvetna, kommer de under viljans inflytande och då kan hon behärska dem.

Det förefaller så enkelt att göra impulserna medvetna; en erfaren analytiker kan t. ex. se att en patient av skuldkänslor drivs till att ständigt avstå från allt som kunde göra hans liv lyckligt — kan han då inte tala om det för patienten och så är denne botad? Men så lätt är det inte; att rent intellektuellt veta en sak är inte detsamma som att den bragts ur det omedvetna till det medvetna. Vägen till det omedvetna går genom åratals lager av undanträngda och stelnade känsloreaktioner och att upplösa dem är ett långt och tålmodsprövande arbete, som inte kan förfuskas utan skada för patienten och kan ta månader och år i anspråk. Därav kommer den behandlingens långvarighet, som så mycket klandrats av analysens motståndare.

Då kan man fråga: en behandling som är så lång och dyrbar, att endast den som har pengar tillräckligt, kan genomgå den, vad har den för praktisk betydelse för det

stora flertalet? Har t. ex. arbetarklassen, har ett socialistiskt samhälle någon glädje av den?

På det kan man svara, att vi har redan alla haft glädje av den. Freuds omutliga ärlighet och sanningssökande inom sin vetenskap har lett till en kamp för ärlighet och sanningssökande inom hela vår kultur. De neuroser som man inte kan bota hos de vuxna kan man förhindra hos barnen. Det är både omöjligt och onödigt att analysera alla vuxna, men det är möjligt att tillämpa analysens rön inom uppfostran och så långt det går undanröja orsakerna till neuroser hos de uppväxande barnen.

En annan invändning görs mot analysen: den tar inte hänsyn till de faktiska samhällsförhållandena, som mången gång gör det omöjligt för en själsligen botad individ att ordna sitt liv som han borde. Vad hjälper det en människa att vara andligen frisk, om hon t. ex. är arbetslös? Man kan svara med att göra samma invändning mot socialismen: den tar inte tillräcklig hänsyn till hur människorna faktiskt är, till sadism, skuldkänslor, hämningar och andra själsliga faktorer, som försvårar det mänskliga samlivet. Om vi plötsligt förflyttades till ett socialistiskt mönstersamhälle, är det säkert att det så länge skulle förbli ett mönstersamhälle? Skulle inte intriger och konkurrens börja driva sitt spel, skulle inte somliga klättra till toppen och tränga undan andra, skulle inte hat och split uppstå mellan olika individer, den ena gruppen söndras mot den andra, det kollektiva samarbetet fördärvas av inbördes misstro?

Nog behövs det, inte bara ett nytt samhälle utan också nya människor. Man märker också i vår tid många strävanden i riktning mot människans omdaning: teosofien, behaviorismen, christian science för att blott nämna några. Men de ha det gemensamt att de huvudsakligen räknar med det medvetna själslivet och därför står på en osäker grund. Freud är den förste som insett att en omdaning av människan måste gå ned på djupen, ned i det omedvetna för att bli verkligt effektiv. Den berömda tyske sociologen Karl Mannheim, efter Hitlers revolution kallad till University of London, framhåller också i ett nyligen utgivet arbete, att psykoanalysen är den psykologiska metod som är mest lämpad för att dana de i ett nytt samhälle behövliga människorna. Därmed är ju inte sagt att den är en trollformel som kan skapa om mänskligheten i en handvändning; men genom sin ärlighet att vilja tränga till botten med problemen visar den hän på den kommande själsvetenskapens väg.

Få av Freuds skrifter har översatts till svenska, snarare flera av hans motståndares, och diskussionen om hans verk har följaktligen präglats av förvirring och okunnighet. Därför kan man med största glädje hälsa publiceringen av en bok, som i en både populär och vetenskapligt saklig form ger upplysning om vad stridsfrågorna gäller. Det är d:r Pehr Henrik Törngrens "Striden om Freud", som utkommit till Freuds 80-årsdag. Den vittnar om en oerhörd beläsenhet i både Freuds och hans motståndares skrifter. Den börjar med en kort orientering av Freuds egen hand i vad psykoanalysen är. Därefter tar författaren upp till behandling de olika angrepp som gjorts, med citat från olika författare, och bemöter dem undan för undan samt illustrerar med citat från Freuds och hans lärjungars skrifter. Det måste ligga ett oerhört

arbete bakom denna synnerligen effektiva upplysningsmetod, och man kan bara beundra den elegans med vilken författaren behärskar sitt väldiga ämne. Även den, som inte är inne i saken förut, kan följa tankegången, och den polemiska stålklang och det personliga temperament som präglar stilen, gör den mera levande. Av särskilt intresse för den politiskt intresserade är det kapitel mot slutet, som heter "Psykoanalysen som sanktionsmakt", och börjar med frågeställningen "Är psykoanalysen konservativ eller radikal?" Förf. framhåller där att all vetenskap i viss mån är radikal, då den genom att uppdaga förut okända orsakssammanhang ofta kommer i strid med det bestående. Psykoanalysen kan inte inta en viss politisk ståndpunkt; gör den enskilde analytikern det, så är det inte i egenskap av analytiker. Men genom att för den enskilda människan uppdaga förut okända sammanhang inom henne själv kommer den henne att reagera mot många fastställda normer i vårt nuvarande samhälle. Freuds egen ståndpunkt är den, att analytikern får nöja sig med att göra vad han kan inom det bestående samhällets ram: "utbyta neurotiskt elände mot vanligt elände". Men flera av hans lärjungar vill gå längre och anser, att om psykoanalysen vill dra ut konsekvenserna av sina forskningsresultat, måste den vända sig mot det borgerliga samhället. På denna punkt är meningsbrytningarna starka inom analytikernas eget läger och Törngren döljer inte, att han anser detta vara det viktigaste frontavsnittet i striden om Freud.

En annan sak av samhälleligt intresse framhåller han också i detta kapitel: att verkningarna av en patients analys inte bara begränsar sig till honom själv utan sträcker sig vida omkring i hans omgivning. "Även den psykoanalytiker som fridfullt begränsar sig till att behandla enskilda patienter har ändå en — om än långsam — terapeutisk allmänverkan, varom Freud yttrar sig ganska utförligt. Varje enskild kur sprider en smula kunskap om neurosernas orsaker. Och liksom den individuella neurosens bestånd beror av att vissa drifter förmår ta sig vanställda och oigenkännliga uttryck, och liksom den försvinner när dessa förklädnader effektivt avslöjats, så gäller något liknande om det stora flertal neuroser, som aldrig kommer under psykoanalytikernas behandling. Patienter med överdriven ömhet, som döljer ursinnigt hat, patienter med torgskräck som vittnar om sviken fåfänga, patienter med tvångstankar som kringgärdar hatfulla önskningar — dessa och många andra typer får allt svårare att hålla sina neuroser flytande, i samma mån som anhöriga och utomstående får en inblick i deras åtbördsspråk."

Den som vill ha kunskap om psykoanalysen och invändningarna mot den, får det verkligen i Törngrens bok. Man skulle vilja rekommendera den t. ex. till studiecirkel i psykologi, som på så sätt skulle få tillfälle att studera de olika ståndpunkterna. Vartenda citat har dessutom försetts med hänvisning till var det är taget, så att den som vill kan sätta sig utförligare in i den ene eller andre författarens argumentering. Även den som är motståndare till Törngrens åsikter, kan ju inte ha något emot att diskussionen föres på en saklig grund!

Barbro LINDER

INDUSTRI OCH VETENSKAP HAND I HAND HOS K. F.
 NY FABRIK FÖR DET ALLRA NYASTE INOM KONSTSILKESINDUSTRIN

Viskos och acetatfolio i färdigt skick.

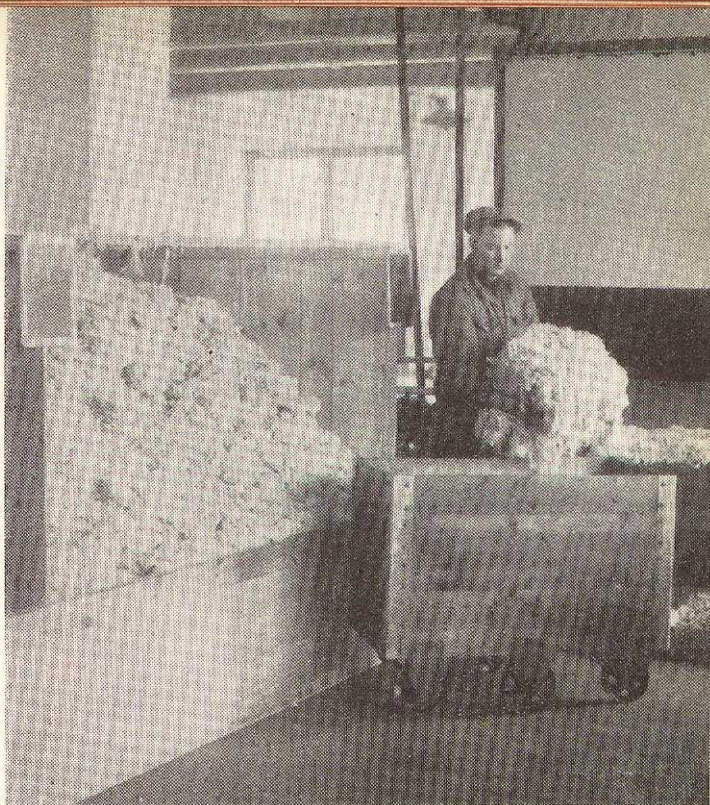
Kära maka, din förtjusning
 inför konstullsväv blir stor!
 — "Lyssna till den granens susning"
 som i denna klädning bor...

skaldade en Stockholmstidning helt nyligen
 A-B Nordisk Silkecellulosa till ära.

Vid denna industri, som äges av Kooperativa
 Förbundet och är förlagd till Norrköping till-
 verkas nämligen den s. k. stapelfasen, det allra
 nyaste inom konstsilkeindustrien.

I form av stora ark finaste blek sulfitecellulosa
 kommer storskogens trädstammar in i fabri-
 ken och som en vit, silverglänsande ren ull
 vandrar den efter olika procedurer ut till
 textilfabrikerna, som spinner och väver den
 till vackra och starka tyger, inte bara de läckra
 klänningstyger, som blommar i alla skylt-
 fönster så här års, utan även rejäla herr-
 kostymtyger och stadiga möbeltyger.

Förutom stapelfas tillverkas även viskos- och
 acetatfolio, av vilka det förra betecknar det
 blå, röda, gula, vita genomskinliga förpack-
 ningsmaterial, som fått en mångsidig använd-
 ning i våra moderna industrier och det senare
 ett material, som med stor fördel visat sig
 kunna ersätta glas i sådana fall, där det är av
 vikt att så mycket som möjligt av solens ultra-
 violettera strålar genomsläppas. I växthus t. ex.
 har man nått bättre resultat med acetatfolio
 än med fönsterglas.

Storskogens stammar förvandlas till en vit,
 silverglänsande ull.

Dessa fabrikationer är stadda i ständig ut-
 veckling och synes ha oerhörda möjligheter
 framför sig. För att dessa snabbt skall kunna
 utnyttjas och komma vår stora export av trä-
 cellulosa — råvarorna för konstsilkefabrika-
 tionen — till godo, föreslår KF:s styrelse och
 förvaltningsråd att 80 % av nettovinsten för
 A-B Nordisk Silkecellulosa under 25 år måtte
 avstås till vetenskaplig forskning inom konst-
 silke- och därmed sammanhängande industrier.

Skyddsrocken som är en
 riktig
 klänning

Den här käcka trivsamma
 klänningen är egent-
 ligen en skyddsrock —
 uppknäppbar ända ned
 — och är en av de
 många trevliga och
 praktiska modeller, som
 Almedahls under sena-
 ste året släppt ut i mark-
 naden. De ändamålsen-
 liga, smakfulla modeller-
 na, Almedahlstygnernas
 präktiga kvalitet och de
 synnerligen låga priser-
 na ha med rätta gjort
 dessa hemmakläder liv-
 ligt uppskattade av alla
 som syssla med husligt
 arbete. Fråga efter dem
 i manufakturaffären!

ALMEDAHL'S
 arbetsdräkter och skyddsrockar

FRITID ÅT HUSMÖDRARNA! PROPAGERAR YSTADSUTSTÄLLNINGEN

Vår sydligaste stad går inför en idéutställning. — En hymn till lättjan? — Nej: men en demonstration av fritidens förpliktelser. Morgonbris utredning om arbetarhustrurnas semestermöjligheter med i upptakten.

"Svenskerne kan! De ha Initiativ, Idéer, Fantasi, Sans for det moderne og samtidig Respekt for det national-værdifulde af ældre Dato, der uløseligt knytter Fortid til Nutid og er godt at tage med naar Fremtiden skal bygges"... Det är "Bornholms Avis og Amtstidende", som består oss denna generösa karakteristik. Det kan ju diskuteras om den är riktigt adekvat, den stämmer ju inte helt med salig Sundbärgs uppfattning av svenskarnas kynne. Man kan emellertid inte misstaga sig på Bornholmstidningens välvilja och entusiasm, när det gäller nabolandet — och det som utlöst denna var närmast ett föredrag av redaktör Elias Nilsson från Ystad. Denne hade nämligen dagen innan gjort en tripp till Nexös barndomsö och på kvällen hållit föredrag i Dams Hotel i Rönne. Elias Nilsson är en mycket charmerande man, och han kan få omgivningen att bölja av entusiasm runt omkring, när han i dessa dagar kommer riktigt i tagen och får tala fritt ur hjärtat om sommarens stora, glada utställningsäventyr i Ystad: "FRITIDEN." Ty Elias Nilsson och "Fritiden", de två äro ett. Han är utställningssekreterare och som sådan en hänsynslös optimist.

Ty "Fritiden" skall bli en revolutionerande tilldragelse. Den skall djärvt bryta med den hittillsvarande traditionen vad landsortsutställningar anbelangar. Även dessa äro i trängande behov av förnyelse. De ha hotat att stelna i en form, som är föga skön och föga snillrik. I Teknisk Tidskrift för 1927 kände sig chefen för Tekniska Museet, Torsten Althin, föranlåten att ge dem följande ampra betyg: "...en anhopning av varor, ett 'konstnärligt' arrangemang av rotborstar och dyngrepar, ett arkitektoniskt missfoster av vridna järnrör och spiralfjädrar, hekatomber av köttextrakt och saftflaskor, 'antika' tempelbyggnader som mausoleer över mjölsäckar — det är några av de gräsligheter, som man numera borde förskonas från."

— "Det ligger någonting tidsbetonat symtomatiskt i detta, att en småstad ute i periferien plötsligen bryter sin isolering och gästspelar i en central roll i ett stort sammanhang", säger Elias Nilsson. "Det är fel, om någon tror att Ystad gripits av storhetskansinne. Vi se saken så, att en naturlig lust hos en gammal god stad att leva och verka, plus en del lyckliga omständigheter skapat vårt tillfälle att under ett par sommarmånader ge ett symboliskt och slående bevis på att förhållandet mellan huvudstad och landsort verkligen håller på att undergå en omvandlingsprocess. På många håll är trollcir-

keln bruten, och man märker ansatser till ett krafternas samspel, som säkerligen i framtiden kommer att ge oanade resultat. Vi börja bli färdiga med den alltför mycket instängda provinsialismromantiken."

Strängt taget är det från Stockholm som uppslaget till Ystadsutställningen emanerar. Efter Stockholmsutställningen 1930 lät nämligen Svenska Slöjdföreningen meddela i pressen, att den ämnade skicka ut vandringsutställningar — och konstföreningen i Ystad, där konstvännen Elias Nilsson satt som styrman, nappade omedelbart. En personlig hänvändelse gjordes till Slöjdföreningens dåvarande ordförande, Gregor Paulsson, och denne var strax villig och angelägen om att mottaga en dylik utställning. Så kom krisen, och frågan fick tills vidare bordläggas. Under tiden säkrades emellertid Medborgarhusets tillkomst — och detta gav i sin tur tanken på en utställning ny aktualitet. Den 17 december 1934 är d:r Paulsson i Ystad, inbjuden

till sammankomst med drätselkammarens finansavdelning och representanter för konstföreningen. Det var under detta besök, som han fann det förlösande ordet "Fritiden". Det skulle bli Ystadsutställningens ledmotiv. Ordet och förslaget accepterades med tacksamhet och entusiasm. "Vi stodo med en fin nyckel i handen, men det gällde att konstruera låset", heter det fyndigt i en redogörelse för det förberedande utställningsarbetet. Redan på kvällen den 17 december 1934 hade man linjerna uppdragna för det stora äventyret, som komma skulle.

Och den 15 augusti 1935 randades den stora dagen, då stadsfullmäktige i Ystad inte bara enhälligt godkände drätselkammarens förslag utan också satsade en kvarts million kronor på ett bräde till rörelsekapital! —

Vad den sydligaste bland Svea Rikes städer vill uppvisa till den instundande sommaren är en riksutställning och en idéutställning, till vilken man hittills ännu inte sett maken i svensk landsort. Den vill gestalta fritidstemat, den vill åstadkomma en nyttig och nöjsam revy över de möjligheter, som stå den moderna arbetsmänniskan till buds, när hon vill fylla även sin fritid med ett värdefullt och väsentligt inne-

Akta endast med
detta garantimärke

För Edra käras hälsa
— använd mer **EMALJ**

Det är något så rent med emalj, något så inbjudande hemtrevligt över ett kök, där den glänsande emaljen lyser till mötes. Emaljkarlen bevara livsmedlens arom och goda smak — maten blir aldrig hälsofarlig eller får metallisk bismak. Men, se till att Ni får

KOCKUMS

— den hållbara, svenska emaljen

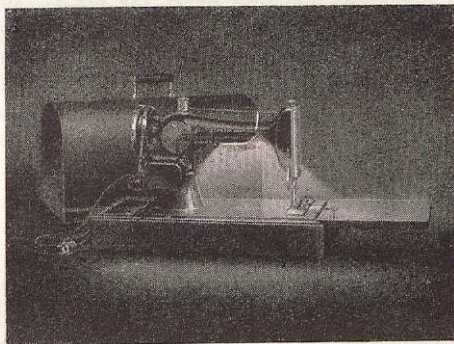
KOCKUMS EMALJERVERK — RONNEBY

håll. Ty "sedan lagen om åtta timmars normal-arbetsdag förkortat den tid, som folkets massa använder till arbete för livets uppehålle, har den vidgade fritiden blivit ett viktigt socialt, kulturellt och ekonomiskt problem", konstateras det i den nyligen utgivna utställningsbroschyren. "Socialt, ty fritiden måste bli en andlig och lekamlig kraftkälla för individen, hemmet och samhället. Kulturellt, ty fritiden ger ett förut oanat svängrum för personlighetens fria odling genom idrott och friluftsliv, bildningsarbete och estetiskt värdefulla nöjen. Ekonomiskt slutligen, ty fritiden bildar underlag för en betydande del av vårt produktionsliv, t. ex. radio- och filmindustrin, veckopressen och i viss mån även konfektionsindustrin, kommunikationsväsendet m. m."

Den 19 juni slår utställningen upp sina portar för invasionen — man kalkylerar med en siffra på 300.000 besökare — i mer än två månader bjuder sedan "Fritiden" ut sina idéer. Den 23 augusti är sista dagen för utställningen.

Och vad är det nu man bjuds på i utställningsväg, om man händelsevis styr kosan till Ystad i sommar? Vad omfattar "Fritiden"? Kort sagt: den demonstrerar fritidens förpliktelser. Dess ledmotiv är, att fritiden för en modern människa inte får bli ett slöhetstillstånd, en "leddiggång". När en orolig ande i Nationell Tidning upphov sin stämma och tog avstånd från själva "Fritidens" utställningsidé såsom utgörande en "hymn till lättjan" vittnade det knappast om någon djupare förtrogenhet med den idé och

Singer specialsymaskiner för industri och hantverk

Singer symaskiner för hem och hushåll.

Teknisk fulländning och oöverträffad slitstyrka hade redan för mer än 80 år sedan fört SINGER-FABRIKATET till dess ledande plats inom världens symaskinsfabrikation. Dessa egenskaper giva än i dag fabrikatet samma ställning på världsmarknaden. Våra kataloger av i dag omfatta c:a 2700 olika typer för familjebruk, hantverk och industri.

den idealitet, som besjälar denna utställning och dess drivande krafter. Den vill åskådliggöra vilka skyldigheter som åvilar en medborgare i en modern demokratisk stat, som ännu inte gett sig likriktningen i våld utan ännu överlåter åt den enskilde att fritt gestalta sin fritid och sitt personliga liv — så långt nu hans egna omständigheter det medge. Och det är en ovärderlig, en omistbar frihet, som måste kombineras med en social ansvarskänsla. Man kan lugnt våga påstå, att sommarutställningen i Ystad åtagit sig att söka gestalta ett livsproblem för den moderna demokratin.

Att det fria och frivilliga folkbildningsarbetet därvidlag måste tillmätas en central plats, det säger sig självt. Det har också fått säkrad sin egen monter avsedd för Bildningsarbetet, biblioteken, pressen och litteraturen. Den kommer som god tvåa bland utställningsgrupperna, Den följer omedelbart på Introduktions- och propagandaavdelningen, vilken inledningsvis vill ange utställningens ledmotiv och ändamål, klargöra förhållandet arbetstid—fritid och demonstrativt utpeka vad staten, kommunerna och enskilda företag göra för fritidens organisation. Efter den solidare bildningen följer emellertid den förnämligare förströelsen: konsten, teatern, filmen, musiken och radion har säkrat sin egen paviljong och en god tredje-placering — och eftersom man ändå nu befinner sig i nöjenas värld, så har man tillåtit sig att lägga in en specialavdelning för "Hobbies; fritidssysselsättningar, som blivit livsuppgifter". Där får man beskåda Kung Gustafs silversamlingar, kronprinsens Kina-kollektion och operachefen John Forsells unika samling av punschetiketter! Vapen och mynt, frimärken och fjärilar höra givetvis också till dessa "fritidssysselsättningar", som blivit "livsuppgifter". Intet mänskligt tycks vara främmande för "Fritiden" och dess organisatörer. Även för reselivet är väl sörjt. Turistpropagandan ämnar i ord och bild och siffror hjälpa oss tillrätta, när det gäller reselivets organisation. Den kommer att presentera sina turist- och färdeleder, sina föreningar, publikationer och guideskribenter, sina turiststationer och vandrarhem. Arbetarnas Bildningsförbund kommer även att i detta sammanhang lansera kollektivresornas idé och fundamentala betydelse för det moderna studiearbete, som ju ingalunda får inskränkas enbart till bokliga studier genom cirklar och korrespondenskurser. Men "Fritiden" har inte stirrat sig blind enbart på vår sunda själ. Den sunda kroppens livsbetingelser, gymnastiken, sporten och idrotten i alla dess olika förgreningar ha även kommit med på ett hörn; detsamma gäller sportstugorna och campinglivet. Inte ens fritiden i hemmet är bortglömd. Hemlivets roll förr och nu skall klargöras, husmödrarnas svårlösta fritidsproblem skall aktualiseras, och kvinnoorganisationerna, som representera husmödrarna — Socialdemokratiska kvinnoförbundet, Husmodersföreningarnas riksförbund och Svenska landsbygdens kvinnoförbund — få i detta sammanhang en osökt anledning att slå sina slag för rätt och vett. Bl. a. kommer Morgonbris utredning om arbetarhustrurnas semestermöjligheter att bli ett starkt inslag. "Fritiden" förmligen myllrar av

idéer och uppslag och goda tankar. Ändå ser det ut, som om de rastlösa och entusiastiska arrangörerna skulle ha lyckats väl, när det gällt att binda ihop denna mångfald till en naturlig enhet, som skänker både vederkvickelse och stoff till eftertanke.

Ystad kommer att bli en livaktig sommarstad i år. Inte nog med att man räknar med en invasion av inemot 300.000 utställningsbesökare. En mångfald av skilda sammanslutningar kommer att förlägga sina sammankomster till den väna sydsvenska sommarstaden. För arbetarungdomen bör det vara av ett speciellt intresse att få veta, att ABF:s instruktörskurs med all säkerhet kommer att flyttas till Ystad i år, och när denna väl är överstånden (sedan ecklesiastikministern hållit sitt minnestal över Esaias Tegnér och utrikesministern analyserat världsläget) kommer en nordisk kurs att gå av stapeln, även den under ABF:s egid. Programmet för denna är ännu inte i detalj fastställt, men arrangörerna räkna på en god anslutning både från danskt och norskt och svenskt håll. I stadens gamla Franciskanerkloster kommer sedan vår tids brännande ekonomiska, politiska och kulturella problem att sättas under debatt. Och skulle det gå för hett till därinne, så finns "Fritiden" på en minuts avstånd och litet längre bort Saltsjöbaden, där den ljuvligaste bland sandstränder smekes av Östersjöns vågor.

Bertil HANSSON

FRÅN BOHUSLÄN

Tidningen Morgonbris, Stockholm.

Kamrater!

På Härnässets socialdemokratiska kvinnoklubbs senaste möte upplästes artikeln "Nya Morgonbris fem år" i nummer fyra av tidningen. En livlig debatt utspann sig om artikeln ifråga och om tidningen i allmänhet. Mötet beslutade enhälligt att uttala sitt tack till tidningen, och uttrycka sin belåtenhet med den sådan den framträder till både form och innehåll. En särskild eloge är det s. k. Bohuslänsnumret värt. Ingen tidning har genom sitt framträdande på ett sådant sätt som Morgonbris fört allmänhetens uppmärksamhet på förhållandena i Bohuslän.

Vårt tack och hälsning.

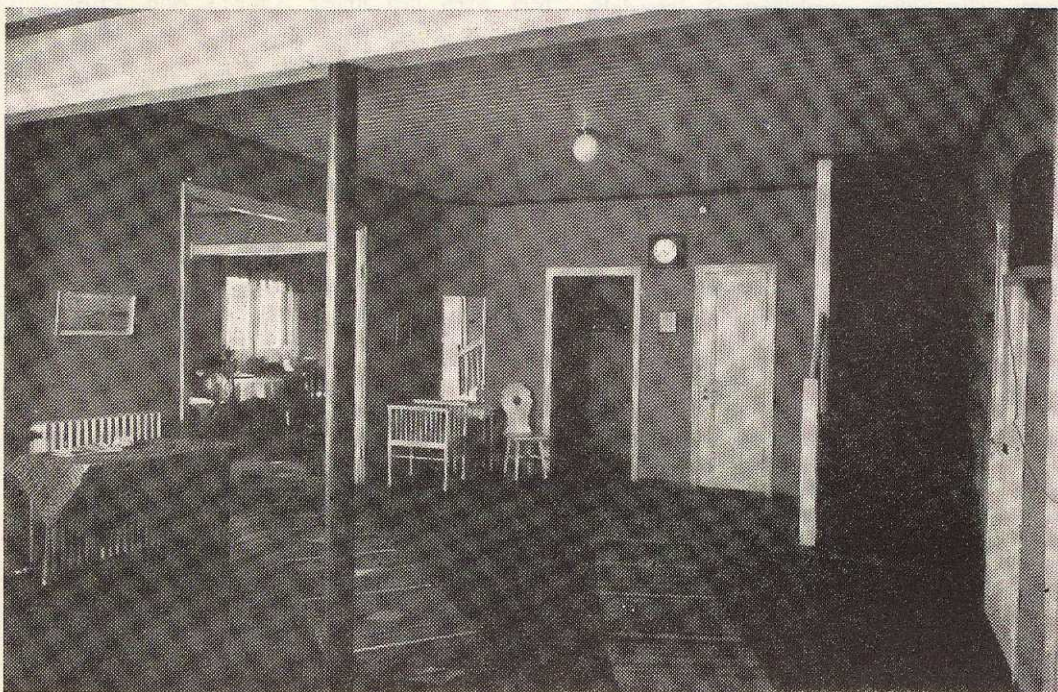
För Härnässets socialdemokratiska kvinnoklubb
Märta HANSSON
Korr. sekr.

NYA SOC.-DEM. KVINNOKLUBBAR

har bildats i Lilla Isie, Skåne, Bärlinge, Uppsala län, Mässbacken, Dalarna, Burträsk, Lycksele och Vilhelmina.

Finska hembiträdesföreningens populära semesterhem nära Helsingfors. Miina Sillanpääs stolthet.

I Finland stå vi nu mitt uppe i en häftig valkampanj. I den senaste riksdagen hade socialdemokraterna 78 mandat av 200, bland dem 8 kvinnor. Nu gäller det att öka antalet mandat för partiet och vi kvinnor gå särskilt in för att stärka det kvinnliga inslaget i riksdagen.

Kvinnorna i Finland är svagt organiserade. Inom partiorganisationerna utgöra kvinnorna i genomsnitt 33 procent. I vissa kretsorganisationer kan detta tal vara något högre, såsom t. ex. i Nylands län, där kvinnorna utgöra 36 procent. Detta är dock alldeles för litet. De borgerliga partierna har försökt knyta valförbund med varandra, men de ha tydligen haft svårt att komma överens om hur vinsterna genom ett sådant arrangemang skulle fördelas och därför ha planerna på valförbund icke blivit förverkligade i större utsträckning. Vårt lilla men ettriga fascistiska parti har blivit utslutet från de övriga borgerliga partiernas gemenskap och till följd därav torde dess betydelse vid de stundande valen bli rätt minimal. Fascisterna eftersträva också främst att vinna skolungdomen och den studerande ungdomen för sina strävanden, men denna ungdom saknar ju rösträtt och därmed också

möjlighet att direkt påverka valets utgång. Genom denna i och för sig obetydliga fascistiska grupps verksamhet har det emellertid åstadkommit, att våra röda fanor förbjudits, förbud utfärdats mot att sjunga "Internationalen" ute i det fria o. s. v. Främst bland de frågor vi föra fram i valkampanjen står också försvaret av de medborgerliga rättigheterna och kampen mot undantagslagarna. För att i någon mån belysa skillnaden mellan förhållandena hos oss och i Sverige, där samarbete mellan kvinnor ur olika partier och samhällsklasser dock förekommer, vill jag omtala, att våra borgerliga kvinnoorganisationer för några veckor sedan anordnade ett stort kvinnomöte, dit alla politiska och ekonomiska kvinnoorganisationer i Finland inbjödos, utom de socialdemokratiska kvinnorna. Över denna gräns förekommer intet samarbete. Detta lilla drag är så betecknande för mentaliteten i vida kretsar bland Finlands borgerliga kvinnor och för deras inställning till socialdemokratin. Bland valfrågorna står vidare i förgrunden frågan om arbetsanskaffningen till massarbetslöshetens bekämpande och höjandet av den allmänna lönenivån. Under den ekonomiska krisen pressades arbetslönerna så lågt, att de flerstädes kommo att ligga vida under svält-

HÄLSNINGAR FRÅN KÄMPANDE MED- SYSTRAR I FINLAND

IMPONERANDE AKTIVITET INFÖR VALSLAGET

Kära Morgenbris!

Härmed sänder jag en kort rapport om våra valförberedelser. Har varit på agitationsresor i ett sträck under senare tiden. Det är inte så lätt att vara riksdagskandidat. Kom hem i går och reser i morgon igen.

Miina SILLANPÄÄ

gränsen och genom undersökningar har det ådagalagts, att undernäring förekommit bland befolkningen i betydande utsträckning. Ytterligare böra nämnas omfattande sociala vårdspörsmål, såsom frågan om ålderdoms- och invaliditetsförsäkring, sjuk- och arbetslöshetsförsäkring samt frågan om moderskapsvård ävensom de spörsmål som har sammanhang med vår kamp för skattelättnader åt de mindre bemedlade.

Kvinnorna ha gått in för en kraftig insats i valarbetet. Socialdemokratiska kvinnoförbundet har anordnat stora kvinnomöten i olika valkretsar. Vid dessa möten ha de nuvarande kvinnliga ledamöterna av riksdagen redogjort för riksdagsarbetet och för de nya spörsmål, som skola tas upp i valkampanjen. Sådana möten har förekommit på 26 olika orter och lyckats över förväntan väl. Därutöver har förbundet anordnat propagandamöten och fester på den internationella kvinnodagen och ämnar vidare att fira mors dag med program, i vilka valfrågorna starkt framhåvas. Kvinnoförbundets kretsstyrelser ha anordnat kvinnokonferenser inom sina distrikt för uppställandet av kvinnliga kandidater till valen och för att även i övrigt förbereda valarbetet. Av vår tidskrift, *Toveritar*, ha specialnummer för olika distrikt utgivits i tur och ordning.

En organisationsteknisk nyhet för oss är, att vi icke så mycket lägga an på att grunda självständiga kvinnoklubbar, utan i stället försöka organisera kvinnosektioner, vilkas medlemmar samtidigt stå med som medlemmar i de lokala arbetarföreningarna. Dessa sektioner stå sedan anslutna till vårt förbund. För dessa sektioner är förbundsavgiften nedsatt till hälften. På den sista tiden ha talrika sådana kvinnosektioner grundats och de lokala arbetarföreningarna ha i sitt eget välförstådda intresse — i syfte att få kvinnorna med i större utsträckning — kraftigt medverkat vid grundandet av dylika sektioner.

Till följd av den ekonomiska krisen har utvecklingen av vårt sommarkoloniväsende stagnerat. Tillbakagång har dock inträffat endast på en ort, där kvinnoklubben måste nedlägga koloniverksamheten och sälja sin koloni, emedan den konservativa kommunalfullmäktigemajoriteten vägrade att vidare bevilja det kommunala anslag, med vars stöd kvinnoklubben under en lång följd av år upprätthållit sin feriekoloni, där medellösa mödrar inom kommunen haft tillgång till rekreation för sig själva och sina barn under sommarmånaderna. Arbetarkvinnorna i Finland tro på en socialdemokratisk valseger och de tro även, att antalet kvinnor i nästa riksdag skall ökas.

AINA LEKTOKOSKI:

Min resa till Eder förbundskongress kommer att stå som mitt livs stora upplevelse, som ett av mitt livs vackraste minnen. Om jag också nu finge tillfälle att resa jorden runt och se dess åtta underverk, så kunde den resan icke väcka en sådan glädje och tillfredsställelse som denna. Jag måste be om överseende för att jag ordar om mina egna sinnesstämningar, men jag finner mina egna erfarenheter likna alla arbetarkvinnors lott; hela livstiden bara arbete och en grå vardag, ur vilken de inte kan frigöra sig en enda gång och komma utanför hemmets krets. Jag ser här också ett storverk, som socialdemokratin bör fullfölja, nämligen att öppna den stora, vida världen för arbetets kvinnor och män, att visa åt dem det sköna, blå Medelhavet och söderns vajande palmer. Varför skulle allt detta bara vara förbehållet de ägande klasserna?

Vi har ofta fått höra om er, vi har fått kännedom om er verksamhet och vi har med entusiasm tagit del i edra segrar och framgångar. Vi har inte ännu nått så långt som ni. Ni lever här under bättre ekonomiska förhållanden och större politisk frihet och fascismens dunkla gestalt skyr edra stränder. Kanske det är just därför det finska sinnets grundton är allvarligare och vemodigare som vi ofta hör de svenska kamraterna säga. Ni, finska kamrater och vi, är som de två flickor, om vilka man sjunger i en svensk folkvisa:

Det gingo två flickor i rosendelund
de plockade blommor och blader.
Den ena hon var så hjärtligt glad,
den andra var så sorgsen och bedrövad.

Ja, hon var så fattig att hon kunde icke heller vara glad, och på samma sätt är det med oss, finska kvinnor.

I Finland har vi arbetarkvinnor särskilt på senare tiden haft många svårigheter men nu börjar det värsta vara över. Visserligen är situationen ännu mycket svår och de arbetslösas skaror minskas långsamt. Men organisationernas medlemsantal har stigit, och reaktionens klor släpper sitt tag. De borgerliga, som för fyra, fem år sedan gjorde gällande, att socialdemokratin är som en hundraårig gubbe, som lämnat sitt liv bakom sig, och står på gravens bredd, dessa samma borgerliga samlar nu sina krafter till ett omfattande borgerligt block, ty de är rädda för att socialdemokratin kommer att vinna en stor valseger.

Det är på sätt och vis litet humoristiskt att jämföra finsk socialpolitik och svensk, om vilken sistnämnda vi fått kännedom genom bl. a. herr Österströms föredrag för några veckor sedan. Men då få vi höra, att vi är så fattiga, och till och med de borgerliga kvinnorna är färdiga att säga, att det kan egentligen kallas god tur, att vi inte har råd ännu till sådana reformer, man kan ju inte på förhand veta hur stort missbruk allt det där skulle ge upphov till, och det är mycket bättre att inte ge någon hjälp alls än att riskera ge hjälp också åt sådana, som inte alls skulle behöva någon hjälp. Det ligger nog lite sanning i allt det där såtillvida, att vi också förstår, att vårt land, som har fått sin självständighet alldeles nyligen, inte kan konkurrera med de äldre län-

derna i social välfärd, men vi kan inte låta bli att göra jämförelser i ett annat sammanhang i vilket man ofta framhåller just Sverige som exempel. Om en svensk man kastar ett spjut några meter längre än en finne, eller en svensk man springer 10,000 meter eller mera, på några minuter kortare tid än en finne, eller sparkar bollen i mål i proportion 5—1, då är det nog ett annat ljud i skällan. Då är det synd och skam, att vi inte kan vara likställda med svenskarna, ja för övrigt med alla nationer, fast vi annars är så fåtaliga och fattiga. Då sparas det inte på pengar, då finns det nog medel för Finlands färger och ära. All heder åt den fysiska kulturen, men jag skulle vilja påstå att om alla nationer lika mycket tävlade med varandra om vem som bäst kunde ordna den andliga kulturen, om i vilket land folkets ekonomiska och sociala förhållanden var de bästa, så tror jag, att en sådan tävling skulle lända till rikligare välsignelse åt alla människor än kampen om millimetrar och sekunder.

En annan viktig fråga i vår valkamp är fredsfrågan. Vi lever ju i fred, och man tycker att vi inte heller kan råka i krig med någon. Men ändå är frågan om krig och fred den mest brännande över allt i den politiska världen. I vårt land finns det nog folk, som vill blåsa upp någon slags nationalism kring språkfrågan. Ett sådant överspönt tillstånd är nära släkt med den sinnesförvirring under vilken man börjat kriga och slåss här i världen. Det är ett farligt tillstånd och vi socialdemokrater har varnat för det, vi vill leva i fred med alla, både i öster och väster och vill också unna åt de språkliga minoriteterna deras rättigheter att odla en självständig kultur på sitt eget modersmål. Arbetet för världsfreden har i vårt land nästan uteslutande blivit arbetarorganisationernas sak, de borgerliga fredsorganisationerna har blivit ganska isolerade från sin egen klass. Det skulle inte vara möjligt att åstadkomma en sådan stordemonstration för freden hos oss, som ni hade här i Sverige, ingen borgerlig kvinnogrupp vågar samverka med oss, varken i fredsfrågan eller i någon annan fråga. Så hätsk är de borgerligas antimarxistiska ställning. Men man måste ju ta sakerna sådana som de är. På sätt och vis förenklar det vårt arbete, fast naturligtvis skulle det vara en fördel för det sociala reformarbetet om man kunde räkna med en stark borgerlig liberalism.

Men för socialismen kämpar vi liksom ni svenska kamrater. Kanske våra vinningar är små, kanske vi i många avseende är mycket efter er, men vi vill kämpa käckt och segt, och om vår väg är litet mera stenbelagd, om vi har att kämpa mot flera hinder och svårigheter: de är alla till för att övervinnas, och det skall vi också förr eller senare göra. Om vi har den rätta tron på framtiden, den rätta tron på våra idéers riktighet, då kan ingen stå emot oss.

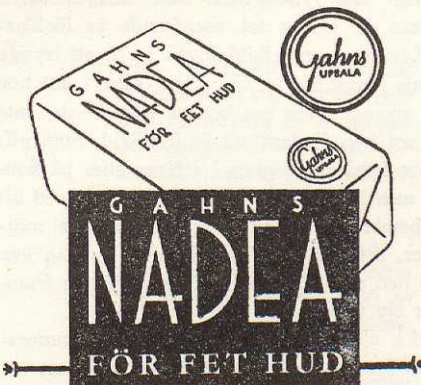
Sunnehus soc.-dem. kvinnoklubb har haft den smärtsamma plikten att följa en av sina äldre medlemmar till hennes sista vilorum. Vid graven samlades klubbens medlemmar jämte en stor vänkrets för att bringa den bortgångna sin sista hälsning. Ida Friberg tackade för gott kamratskap, lyste frid över hennes minne och nedlade en krans. Den rika blomsterskörden vid hennes grav gav uttryck för den sorg och saknad hon lämnat efter sig.

GROV hy kan förbättras!

Fettlösande element gör
grov hy fin och smidig!

NADEA-tvålen för fet hud är ett verkligt effektivt medel för den rätta vården av fet hy. Dess rika löd-der redan känns på ett annat sätt, tränger ned i porerna och löser upp fettet — pormaskarna — befriar huden från transpiration och stimulerar blodtillförseln. Er hy blir så småningom len och fast, rosigt frisk och ungdomlig, och hela utseendet förvandlas!

Nadeatvålen från Gahns gamla välkända fabriker finnes i tre helt olika typer: Grön, fettlösande tvål för FET hud. Gul, överfettad tvål för TORR hud. Brun, mild, fet tvål för NORMAL hud.

MORGONBRIS LÄSARE DISKUTERA

DE UPPVÄXANDE FLICKORNA OCH HEMARBETET

»Ni mödrar, som ha uppväxande döttrar, varför utbilda dem i sådan massa till kontors- och butiksbiträden. Varför inte lika gärna utbilda dem för hemarbete?» Så frågar Lisa Lille i sin artikel »Medan mor arbetar borta», i Morgonbris marsnummer. Det påpekas hur värdefulla kunskaper i ett hems skötsel äro för en kvinna, »hon må sedan hamna bakom en disk, i en fabriek eller på en kontorsstol, både innan hon gifter sig och senare under resten av sitt liv. Dessa kunskaper hindrar mig ej från att sköta ett yrke, men frånvaron av dem kan spolia även ett under de lyckligaste förutsättningar påbörjat äktenskap. Därtill kommer, att de flesta unga flickor normalt äro intresserade av dessa ting och att arbetstillfällena äro flera just på de områdena.» Häremot finns ju ingenting att invända.

Men att mödrarna ändå inte låta utbilda sina döttrar för hemarbete är väl inte så underligt, om man betänker hurudana arbetsförhållandena äro inom det husliga arbetet.

De flesta hembiträden ha omkring 75—95 timmars arbetsvecka. Trots den långa arbetstiden disponera de vanligen icke den övriga tiden heller. Den i familj anställda flickan är fullkomligt beroende av sin husmors godtycke. Även löneförmånerna äro varierande och godtyckliga. Därtill kommer den ringaktning, som så ofta visas oss hembiträden. Följaktligen väljer man inte ett dylikt yrke.

Sannolikt består största delen av hembiträdena, såväl som de fabriksarbetande flickorna, av sådana flickor, som icke fått någon utbildning alls före sitt inträde i förvärsarbetet. Man har ej haft råd att kosta något på dem, och så ha de fått taga det arbete, som för tillfället stod till buds.

Det är inte tänkbart, att man i arbetarhemmen kan bestå sina döttrar den dubbla utbildningen för hem- och yrkesarbete. Man nödgas välja. Att man då väljer det sistnämnda är förklarligt. Avsikten med utbildningen är ju att trygga flickans framtid. Det är ju inte säkert, att hon gifter sig och även om hon så gör, är det inte givet, att hon fördenskull är försörjd. Som gift kan hon behålla sin plats i affären eller på kontoret, men hon kan näppeligen fortsätta med att vara hembiträde. Hon har ju visserligen möjligheter, att »gå bort på hjälp». Men man kan förstå den mor, som tänker sig en bättre framtid för sin flicka.

Å andra sidan tror inte jag, att den kontors- eller affärsanställda, som kommer från ett arbetarhem, är så okunnig i ett hems skötsel, att hennes äktenskap på grund därav skulle kunna spolieras. Som regel få flickorna i arbetarhemmen börja hjälpa till med arbetet i hemmen, så snart de äro stora nog därtill. Dessutom har ju en flicka, som har ordnad arbetstid, möjligheter att komplettera sina kunskaper i hemarbete, då hon ämnar ingå äktenskap. Det finns ju aftonkurser i hemvård, matlagning, sömnad o. d. Ja,

det bör till och med vara lättare för henne, att sedermera själv kosta på sig någon utbildning i husligt arbete, än för hennes föräldrar att göra det i hennes uppväxtår, då de kanske ha flera barn, för vars framtid de måste sörja.

Man kan inte vänta, att de föräldrar, som kunna bestå sina döttrar någon yrkesutbildning, skola låta utbilda dem för hemarbete, så länge så otidsenliga förhållanden äro rådande inom detta yrke. I varje fall inte så länge som andra möjligheter finnas.

Vivi Johansson.

Ordförande i Hälsingborgs hembiträdesförening.

TÄNK PÅ DE BETRYCKTA KAMRATERNA I UTLANDET

»Är texten i Internationalen berättigad i nutida Sverge?» frågar »H. D.» i en artikel i senaste numret av Morgonbris.

Kanske inte. Men granskar vi våra »kamp»-sånger återfinnes säkert många ord, som kanske icke äro direkt berättigade — i nutida Sverge. Men vad vi enligt min mening böra komma ihåg, när det gäller Internationalen, är att den är *I n t e r n a t i o n a l e n*, och i samband därmed också tänka på de kamrater som verkligen äro trälar och som stat och lagar förtrycka. Ty, »Upp trälur uti alla stater» heter det! Jag vill gå längre än Kamrat »H. D.» gör, vi böra vara rättvisa och erkänna de stora framgångar vi gjort och de positioner vi tillkämpat oss. Men långt ifrån »folkhemmet Sverge» äro vi allt ändå. Så kanske orden i sången ännu inte äro helt omotiverade, icke ens i vårt f r i a Sverge, om vi därtill tänker på att sången skall skapa nytt mod och kamplust hos oss.

Vi har kamrater ute i världen som nu befinna sig i en sådan ställning att det vore högst orätt påstå att de har det så »ljust» som i arbetarörelsens barndom.

Nej, jag anser vi ska behålla orden i Internationalen för det första som ett rent solidaritetsbevis emot våra betryckta kamrater i en hel rad länder, och för det andra att de icke äro helt omotiverade, icke ens i de fria skandinaviska länderna. Sedan ankommer det på oss själva att kunna avgöra v a r och n ä r Internationalen skall sjungas. Då slipper vi reformeringen, som kanske icke skulle medföra hatets minskning och kärlekens framgång i världen.

Kamrat i S ä f s n ä s-klubben.

TILL »SJUKHUSANSTÄLLDFLICKA»

Jag ville gärna med några ord ta en sjukhusanställd flicka ifrån den villfarelsen att kristendom inte kan skapa en bättre värld. Jo, utan god kristendom och god politik kan inte ett samhälle bestå; det är den enda säkra grund vi kan bygga på. Det är väl en stor sak, att vi kan få förlåtelse för alla våra själviska och övermodiga ord och tankar. Risker att göra orätt är nog större än sjukhusanställd flickas tycks tro. Det finns något som kallas lagen och vi vet att den bygger på Ordet. »Den allsväldige Gudens och hans heliga viljas naturliga kännesdom är alla människors i hjärtat så djupt inskriven att intet folk ännu är funnet, som sig utan Gud och lag bekänna gitte».

Medlem i Malmö soc.-dem. kvinnoklubb.

LÖFTE TILL BOHUSLÄN

Vid ett av Svenljunga kvinnoklubb anordnat sympatimöte med auktion till förmån för kamraterna i Bohuslän föredrogs denna dikt.

Naket, stormsvept och kargt står Bohuslän upp utur havet.

Urbergets blanknötta sten framträder ohöljd i dagen,

avbruten blott här och var av en skreva med någon grönska.

Eljes är allting så rent, som hade det skurats och spolats.

Var taga bröd i en öken, var bland granitbergens hållar?

Så må man fråga med skäl, då man Din kuststräcka skådar!

Men Dina söner likväl redligen sörjt för de sina,

hämtat ur havet sin skörd av kräftdjur och många slags fiskar,

bärgande fångsten i land genom mörker, tjocka och stormar,

ofta med risk för sitt liv, stundom med livet som insats.

Desslikes från Dina berg tusenden hämtat sin bärgning,

sprängande väldiga block loss av graniten den hårda,

klyvande sönder dem sen till stycken av olika formning,

till att inmurats i hus eller att hårdgöra vägar, vartill de lämpade sig bättre än någonting annat.

Men så bröt världskriget ut. Handeln och sjöfarten lamslogs.

Gatstensexporten sen dess aldrig fått åter sin marknad

och utav tusentals mil nybyggda vägar i Sverge endast en helt liten del ha fått den stensättning starka,

som man i Rikstankens namn borde ha givit dem alla.

Så drevs Ditt idoga folk ut i en lång rad av nöddår.

Samhällen, människor och hem blevo av fattigdom märkta.

Barnen, Din framtid, Ditt hopp, hungriga sändes till skolan.

Spädbarn, mödrar och fäder svulto därhemma och fröso

och för var dag som förgick blev eländet värre och värre

medan den hjälp, som Du fick, tyvärr på långt när ej räckte.

Sådan är ställningen än. Visst ha ni fog för er vädjan,

Bohusläns döttrar, om stöd från alla sysstrar i landet,

från deras söner och män, så att ni kunna få giva

äntligen åt era små en något varmare klädnad, bättre mättnad och huld än eder hittills vart unnat.

Vad i vår makt står att ge, skall eder också bli givet!

Henrik Persson.

BOHUSLÄNS KVINNOR KRÄVA YRKES- UTBILDNING ÄVEN FÖR FLICKORNA

INTRESSANT KONFERENS I UDDEVALLA

Bohusläns distrikt av Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund har haft årskonferens i Uddevalla. 36 ombud hade kommit tillstädes som representanter för 19 klubbar. Fröken Svea Hallén i Lysekil öppnade konferensen med ett anförande, vari hon summerade det förlutna årets arbetsresultat samt angav dagens läge. Distriktsstyrelsens berättelse över årets verksamhet blev med ett par smärre erinringar enhälligt godkänd. Likaså kassasammandraget samt revisorernas berättelse. Ansvarsfrihet blev utan debatt beslutad.

Till verkställande utskott omvaldes fr. Svea Hallén, Annie Foss och Anna Johansson, Lysekil, med fr. Göta Wallberg, Märta Simonsson och Sigrid Jönsson, Lysekil, som suppleanter. Ledamöterna i distriktsstyrelsen, fr. Hilda Andersson, Hjalmedal, Jessie Mårtensson, Uddevalla, Emma Lundqvist, Partille, och Gertrud Ljungqvist, Strömstad, blevo likaledes omvalda. Revisorer blevo fr. Henny Johansson, Karin Norlin och Edit Lund, Lysekil.

Semesterhemsfrågan stod än en gång på dagordningen. Ärendet hade utretts av distriktsstyrelsen, som framlade förslag i frågan. Konferensen beslöt i anslutning till detta bilda en semesterhemsfond och tillsätta en kommitté att föra frågan vidare. Till ledamöter i kommittén valdes fruarna Jessie Mårtensson, Nancy Olsson och Frida Skoglund, samtliga från Uddevalla.

Till revisorer för fonden valdes fröken Märta Bylander och fru Anna Christoffersson, Uddevalla.

Hunnebostrandsklubben hade föreslagit att konferensen skulle uttala sig mot att sinnesslöa vårdades på ålderdomshem. Med hänvisning till att frågan förelegat årets riksdag uttalade konferensen önskemålet om bifall till propositionen. Lysekilsklubben hade föreslagit åtgärder för år-

lig obligatorisk läkareundersökning av såväl skolbarn som lärare. Konferensen beslöt att bifalla motionen. Konferensen beslöt hemställa till länets soc.-dem. riksdagsmän att verka för genomförande av obligatorisk läkareundersökning av lärare och elever.

Malmönklubben hade föreslagit att konferensen måtte uttala sig för A. K.-systemets avskaffande.

Distriktsstyrelsen hade med instämmande i motionens syfte framhållit, att då det är riksdagen som bestämmer över denna institution bör det vara en bjudande plikt för arbetarna, män och kvinnor, att vid höstens val giva riksdagen sådan sammansättning att systemet avskaffas.

Nästa års konferens skall hållas i Uddevalla på tid som styrelsen bestämmer.

Assistenten vid Göteborgs stads arbetsförmedling fr. Ruth Månsson höll vid kongressen ett med stort intresse åhört anförande om den kvinnliga ungdomens yrkesutbildning. Tal. började med att konstatera hur man allmänt är enig om att i kampen mot arbetslösheten är yrkesutbildning av de unga och av de arbetslösa en bland de allra mest uppskattade metoderna. När man nu söker taga krafttag för att ge den manliga ungdomen i Bohuslän möjligheter att kunna skaffa sig försörjningsmöjligheter får man icke glömma att även den kvinnliga ungdomen har det svårt. Man säger visserligen, att så länge det finnes lediga platser i husligt arbete som icke går att besätta så existerar det ingen arbetslöshet bland kvinnorna. Arbetet i hemmen är icke ett yrke som varje kvinna kan lära av rena instinkten, utan här om någonstades tarvas det utbildning om man skall kunna sköta arbetet på ett tillfredsställande sätt.

Fr. M. gick så över att redogöra för de kurser i sömnad och husligt arbete, man sedan en tid haft i verksamhet i Hunnebostrand. Här är det enskilda intresserade som skaffat de medel, vilka annars kommunerna måste satsa för att få sådana yrkesskolor i verksamhet. Det är tre kurser i sömnad och en kurs i husligt arbete och det sammanlagda antalet elever är 60. Man hyser nu planer på att söka åstadkomma sådana kurser bl. a. även å Malmön. Tal. manade de närvarande kvinnorna att enigt ställa sig bakom kravet på att även kvinnorna måtte beredas en grundlig yrkesutbildning på statens bekostnad. Mötet gjorde följande uttalande:

Arbetslösheten i Bohusläns stendistrikt har visat sig oerhört deprimerande på sinnen och de som drabbats hårdast äro kanske hemmens kvinnor. Oron för framtiden, bristen på föda åt barnen samt pinan av att se sina män och söner arbetslösa äro ting, som de flesta hustrur och mödrar häruppe fått känna på.

Att skapa möjligheter för olika slag av hemarbete skulle av stendistriktens kvinnor häl-

sas med den största glädje och tillfredsställelse, då det skulle ge dem möjlighet att bidra till familjens och hemmens uppehälle. Mera än något annat skulle detta skänka nytt mod och hopp för framtiden.

För de unga flickorna har problemen att skaffa arbete varit nästan lika stora som för de unga männen. De platser som stå till buds för en flicka utan någon yrkeskunnighet och med en ofta bristfällig utrustning äro varken många eller giva en dräglig utkomst. Det är därför av vikt att flickorna från Bohusläns fattigbygder utan allt för stora svårigheter kunna komma i ätnjutande av yrkesundervisning och på så sätt beredas möjlighet att skaffa sig arbete utanför sina hemkommuner, där stor arbetslöshet råder.

Det är med dessa fakta för ögonen Bohusläns socialdemokratiska kvinnodistrikt samlats till konferens i Uddevalla, med uttalande av ett varmt tack till de personer och firmor som genom visat intresse möjliggjort startandet av kurser i hushållsgöromål och sömnad för kvinnor i Hunnebostrand, rikta en varm vädjan till myndigheterna att utvidga dessa kurser även till andra kommuner. Det är konferensens åsikt, att de kurser som utan olägenhet kunna förläggas i hemorten göra dubbel nytta därigenom att de utom yrkesskickligheten även väcker liv och intresse hos kvinnorna samt höjer deras andliga spänstighet och motståndskraft som väl behöves i dessa svåra tider.

ALBYL
hjälper!

Vid reumatism, influensa, ischias samt vid förkylningar och huvudvärk är Albyl vad Ni behöver. Lindrar omedelbart de mest envisa smärtor. Ha därför alltid Albyl hemma och tag med dem på resan. Trevligt förpackade i bleckaskar om 50 tabletter till ett pris av kr. 1:50 pr ask. — Fås på alla apotek.

Framställda under kontroll av professor i medicinsk och fysiologisk kemi vid Lunds universitet Med. doktor Erik M. P. Widmark.

AKTIEBOLAGET LEO HÄLSINGBORG

Jukon Sårsalva

har hjälpt och kan fortfarande hjälpa.

Alla känna till »JUKON»-salvans egenskaper vid hudens vård, brännskador, ömma fötter, friska sår av alla slag, utslag samt vid späda barns skötsel. **JUKON SÅRSALVA** förhindrar inflammationer och läker snabbt. Ha alltid »JUKON», tillhands, då är Ni trygg.

Finnes i apotek, sjukvårds-, kemikalie- och parfymiaffärer. Stor tub 2 kr., mindre 1 kr.

AHLANDER & ÖHRSTRÖM, Göteborg 7

KOLSVÄ SOC.-DEM. KVINNOKLUBB

har haft årsmöte. Klubbens medlemsantal utgjorde vid årsskiftet 28. Inkomster och utgifter ha balanserat på kr. 1.005:27. Av Morgonbris har försålts 935 ex.

I tur att avgå ur styrelsen voro Nora Widner och Judit Wahlström, vilka omvaldes. Likaledes omvaldes revisorerna Lisa Carlsson, Teresia Johansson och Olga Andersson. Till Morgonbris kommissionär omvaldes Helga Johansson samt till studieledare Rosa Carlsson. Ombud till Konsum Hedströmmens årsmöte blev Lisa Carlsson.

En inbjudan till Köpings soc.-dem. kvinnoklubb 5-årsfest med faninvigning mottogs med tacksamhet. 1 kr. anslogs till de stridande skogsarbetarna och bönderna. Därjämte skall listan cirkulera. Mötet beslutade antaga en protestresolution med anledning av att lagrådet avstyrkt abortkommitténs förslag. Ett möte med föredrag av fru Sonja Branting-Westerstahl skall om möjligt anordnas tillsammans med arbetarekommuner och ungdomsklubben. I Konsum Hedströmmen beslutades teckna en andel. En sänkning av medlemsavgiften inom klubben från tidigare kr. 1:20 till 1 kr. pr kvartal företogs. För dagens program svarade programkommittén på ett utomordentligt sätt. Vid det välbesökta mötet, i vilket några kvinnliga medlemmar från arbetarekommunen och ungdomsklubben deltog, inröstades 3 nya medlemmar.

50 ÅR

Sigrid Abrahamsson i Halmstad har fyllt 50 år.

Trots att Sigrid Abrahamsson tillhör dem, som går genom livet med den förunderliga förmågan att skapa en sfär av stillsamhet och lugn omkring sig, så har hon ändå, eller kanske just därför, fått sitt namn inristat bland förgrundskvinnorna i Halmstads arbetare- och nykterhetsrörelse. Sigrid Abrahamsson verkar genom sin orubbliga trygghet, den trofasthet utan svek, som hela hennes väsen utstrålar och genom sin gedigna intellektuella utrustning. Ger Sigrid Abrahamsson sig hän åt en rörelse, och åtager sig ett uppdrag för rörelsens sak — ja, då fullföljer hon den också storartat grundligt, utan att själv göra ringaste väsen av den saken.

Att skriva om Sigrid Abrahamsson är kanske framför allt att skriva om "Morgonbris" spridning i Halmstad. Att vara kommissionär för en politisk kvinnotidning, är, som var och en som den allra kortaste tid provat saken vet, ingen lätt uppgift. Den kräver egenskaper av en mångsidighet, som gu' nås inte är allom beskärda. Sigrid Abrahamsson har under många år klarat uppgiften på ett beundransvärt och för tidningens ledning tacknämligt sätt. Med andra ord: hon håller genom eget arbete Morgonbris upplaga i Halmstad på en nivå, som säkert kunde tjäna som föredöme för många andra platser. Nedskrivaren av dessa rader har många gånger funderat över hur hon egentligen bär sig åt för att år efter år klara saken så bra och kommit till resultatet att hon verkar genom sin personlighet. Folk känner instinktivt att Sigrid Abrahams-

son inte kan ta befattning med mindervärdiga ting. Hon inger med andra ord förtroende. Men framgång i arbetet kräver också energi och uthållighet och även dessa egenskaper besitter hon. Född halmstadborn och med djupa rötter i denna stad har detta också bidragit till framgången i de arbetsuppgifter hon åtagit sig.

Sigrid Abrahamsson hör inte till de kvinnor, som älska ramplyset. När hon av sina kamrater tvingats därtill har det för henne inneburet ett offer, som hon påtagit sig för den idé hon vill tjäna. Till hennes offentliga uppdrag hör ledamotskap av stadsfullmäktige under perioden 1926—1930. Sistnämnda år avgick hon på egen begäran. Under sin stadsfullmäktigetid invaldes hon som ledamot av styrelsen för Halmstads lärlings- och yrkesskolor, vilket uppdrag hon fortfarande bekläder. Ekonomisk reda och klarhet hör till Sigrids starkaste sida och det är därför bara i sin ordning att hon sedan länge är stadens revisor i föreningen Mjölkdroppen. Kvinnoklubbens revisor har hon varit så länge signaturen kan minnas och hennes revisionsberättelser kan faktiskt tjäna som mönster när det gäller instruera kvinnoorganisationerna i hithörande saker. Hennes medlemskap i Halmstads socialdemokratiska kvinnoklubb räknar samma datum som klubbens bildande.

Som medlem av logen Fasta Förbundet av I. O. G. T. har hon även inom Halmstads nykterhetsrörelse nedlagt ett intresserat och högt skattat arbete.

I den hyllning som redan ägnats Sigrid Abrahamsson, vill Morgonbris göra sin stämma hörd.

DÖDENS SKÖRD

En av pionjerna inom Trollhättans socialdemokratiska kvinnoklubb, fru Hilda Enström, har gått ur tiden endast något över 60 år gammal. Hon har varit med i klubben sedan den bildades och beklädde under ett flertal år kassörsbefattningen. Genom sitt pliktrogna arbete och goda kamratskap har hon vunnit många vänner, som med saknad minnas henne. Kamrat Enström följdes till sitt sista vilorum av en stor skara kamrater med klubbens florbhängda fana i täten. Vid gravstenen talade Anna Gustafsson och frambar klubbens tack för gott kamratskap samt nedlades en krans, varefter fanan sänktes över griften till ett sista farväl.

Den livaktiga klubben i Enschede västra har efter bara tre års verksamhet hunnit förvärva sig ett vackert samlingstecken. Fanan invigdes vid ett anslående samkväm, där Stockholmsdistriktets ordförande, riksdagsledamoten Ruth Gustafsson höll högtidstalet.

Mörbylånga socialdemokratiska kvinnoklubb 5-årsmöte leddes av Gullan Johansson. Års- och revisionsberättelser föredrogs och godkändes. Flera intressanta frågor behandlades, bl. a. befolkningsfrågan.

Fyra nya medlemmar inskrevos.

Styrelsen för innevarande år fick följande sammansättning: ordf. Gullan Johansson; v. ordf. Klara Johansson; sekreterare Aina Olsson; v. sek. Ester Johansson; kassör Astrid Andersson; kommissionär för Morgonbris Klara Johansson.

Som avslutning sjöngs "kvinnorna kring Per Albin". Kaffe serverades, varvid kvällens frågor vidare diskuterades.

Gävle socialdemokratiska kvinnoklubb har hållit sitt årsmöte under ordförandeskap av fru Gunhild Hellgren. Av årsberättelsen framgick att klubben hållit 11 ordinarie klubbmöten samt 12 styrelsemöten, alla välbesökta. Den har samarbetat med Bomhus kvinnoklubb genom kamratmöten. Medlemsantalet utgjordes vid årets slut av 82, 13 nya har under året beviljats inträde. Klubben är representerad genom ledamöter i pensionsnämnden, nykterhetsnämnden, folkskolestyrelsen, barnavårdsnämnden och stadsfullmäktige. Samarbete har bedrivits med arbetarekommunen, ungdomsklubben, internationella kvinnoförbundet. 3 studiecirklar har arbetat under året. Föredrag och anföranden har hållits av fru Inez Wikström, Söderhamn, fru Hanna Lundin, Gävle, samt fru Gunhild Hellgren, Gävle. Aktuella frågor hava livligt diskuterats. Under året har hållits flera samkväm och en Luciafest, vid vilka klubbens egna förmågor medverkat. Morgonbris har under året försålts i 1.200 ex. Klubben har givit bidrag till arbetslösa, samt å listor av olika slag. Såväl styrelseberättelsen som revisorernas berättelse godkändes, ansvarsfrihet beviljades. Lokalen var prydd med levande ljus och blommor.

ÄLVSBORGS NORRA SOCIALDEMOKRATISKA KVINNODISTRIKT

har hållit årskonferens i Trollhättan. Distriktsordföranden Anna Gustafsson hälsade de närvarande välkomna, varefter hr. Julius Andersson, Lilla Edet, framförde hälsningar från Älvsborgs norra socialdemokratiska partidistrikt, som samma dag var samlat till konferens i Trollhättan. Kvinnoförbundets representant Märta Öberg, Göteborg, framförde i väl valda ordalag förbundets hälsning. Härefter talade representanter för Dalslands och Göteborgs ungdomsdistrikt.

Vid företaget medlemsupprop befunnos 14 klubbar vara representerade med 28 ombud.

Till mötesfunktionärer valdes Elin Blomqvist, ordförande, samt Anna Pettersson och Hedvig Smedberg, sekreterare och referenter.

Styrelse- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsrihet beviljades. Av styrelseberättelsen framgick, att medlemsnumerären genom höstoffsensiven ökats avsevärt. Den av distriktet anordnade talarkursen i Trollhättan den 14—16 september under Hulda Floods ledning hade samlat 16 deltagare från kvinno- och 2 från ungdomsdistriktet. En sällskapsresa till Dalsland samlade ett 60-tal deltagare. Ett intresseerat studiearbete har bedrivits inom klubbarna. Semesterhemskommitténs årsredogörelse utvisade ett gott tillskott till semesterhemsfonden genom de försålda »Morsdagsmärkena». Beslöts att även i år företaga en sådan märkesförsäljning samt att kommittén skall utarbeta stadgar för hemmet att föreläggas nästa årskonferens.

En motion rörande vården å allmän sal å sjukhus resulterade i godkännande av motionärens förslag och beslöts uppdraga åt distriktsstyrelsen att genom uppvaktningar till dem det vederbör söka få en rättelse så till vida, att alla sjuka böra vårdas lika utan avseende till klass eller förmögenhetsvillkor och gjordes det tillägget, att vid eventuella till- eller ombyggnader (om ej förr) det tillses, att mindre salar för t. ex. fyra till sex patienter iordningställas mot nu vanliga för 10—14 personer. Dessutom bör det ses till att isoleringsrummen verkligen motsvara sitt syfte.

Motionen om lämpligare sjukhuskläder föranledde, att hemställan skall göras till lands- tinget och sjukhusstyrelserna i länet att vid nyanskaffningar en reformering av den nuvarande klädedräkten för patienterna måtte företagas.

För agitationen hade samarbete inletts med parti- och ungdomsdistriktet. Beslöts att söka erhålla advokat Sonja Branting-Westerstahl för en föredragsturné inom distriktet. En semestervecka för distriktets medlemmar kommer även detta år att anordnas å Viskadalens Folkhögskola och hemställdes till klubbarna att i möjligaste mån söka sända stipendiater till kursen.

Distriktets v. u. förlades även i år till Trollhättan. Till distriktsstyrelse valdes Anna Gustafsson, ordf., Anna Pettersson, sekr., Gerda Rixén, kassör, dessa utgörande verkställande utskottet samt Hilda Lundh, Alingsås, och Anna Hällander, Amål. Till studieledare omvaldes Elin Blomqvist, Trollhättan.

Semesterhemskommittén utökades från fem till åtta personer. Valda blevo Elin Blomqvist,

**Vad
säger sakkunskapen**

"Foten behöver"

ett fast, stadigt stöd. Skosulan erfordrar fasthet för att ej giva vika under fotens tryck — därigenom förbygges ömma fötter och trötta vador."

T - S U L A N

äger den erforderliga fastheten och genom sin ogenomtränglighet för vatten håller den Eder varm och torr om fötterna.

TRELLEBORG

GUMMISULOR OCH KLACKAR

Pris 1:85, 1:65 och 1:45 för resp. herr-, dam- och barnstorl. inkl. 1 tub klisterlös.

Hedvig Smedberg, Anna Österman, Birgit Pettersson och Elvira Börjesson, samtliga i Trollhättan, Hilda Lundh, Alingsås, Anna Hällander, Amål, och Emelia Blomqvist, Vargön. Efter ett kort men sakrikt anförande av Märta Öberg avslöts konferensen med »Internationalen».

Ludvika kvinnoklubb har haft ett offentligt möte med advokat Sonja Branting-Westerstahl som talare. Hon höll vidräkning med den fascistiska rörelsen, och berättade intryck och upplevelser från Spanien, Tyskland och USA. Det var ett föredrag som alla för freden arbe-

Marholmens semesterhem för män

öppnas för året den 6 juni. Avgiften är 3.— pr dag. För hustru kr. 2.75 och för barn i åldern 7—15 år kr. 2.— och för mindre barn kr. 1.25. Resan fram och åter betalas av gästen.

Anmälan om önskad plats bör snarast ske till Bergska Donationen, Landsekreteriatet, genom personligt besök Barnhusgatan 16, n. b. onsdagar $\frac{1}{2}6-\frac{1}{2}7$ e. m.

Marholmens semesterhem för kvinnor

öppnas för året den 6 juni. Avgiften är 2.75 pr dag. Resan fram och åter betalas av gästen.

Anmälan om önskad plats bör snarast ske till Bergska Donationen, Landsekreteriatet, genom personligt besök Barnhusgatan 16, n. b., onsdagar $\frac{1}{2}6-\frac{1}{2}7$ e. m.

Marholmens Vilohem

avsett för lantvistelse åt mindre bemedlade arbetarehustrur och arbeterskor, öppnas d. 6 juni. Resan fram och åter betalas av gästen, andra avgifter förekomma ej.

Ansökningar skola snarast insändas skriftligt till Bergska Donationen, Landsekreteriatet, Stockholm. I ansökningen skall lämnas uppgift om den sökandes fullständiga namn, ålder, mannens eller eget yrke och medlemskap i fackförening samt tydlig adress jämte uppgift om den tid vistelsen önskas.

Stockholm i maj 1936.

För Bergska Donationen:
STYRELSEN.

tande hade gott av att höra. Det var så intressant och gripande att jag vågade knappt andas för att ej gå miste om något. Jag önskar att många klubbar måtte få del av samma föredrag. Det vore önskvärt att detta föredrag finnge hållas i radio, men jag vet att det hör till det omöjliga.

Edith B.

ETT BETYDELSEFULLT TIOÅRSJUBILEUM

Redan den 2 november 1892 utfärdades ett kungl. cirkulär, som föreskriver att undervisning om alkoholens skadeverkningar skulle meddelas i alla skolor. Denna förordning blev dock länge "en lag på papperet". I syfte att åstadkomma ändring härutinnan och för att även utanför skolorna få en planmässig och mera effektiv upplysningsverksamhet i alkoholfrågan till stånd, beslöto nykterhetsallskapet 1901 att upprätta en gemensam institution "Centralförbundet för nykterhetsundervisning", vars främsta uppgift blev att söka stimulera utarbetandet av lämplig materiell för nykterhetsundervisningen, att genom kurser och på annat sätt stärka lärarkårens intresse för omförmälda uppgift och att bidra till lärarnas fortbildning i ämnet, ävensom att söka främja tillkomsten av läro- och läseböcker, som behöriigen tillgodose även nykterhetsundervisningens behov.

Så småningom blev det emellertid klart, att den gamla förordningen var otillräcklig. Efter motioner 1912 i riksdagens båda kamrar av CFN:s ledare, direktör August Ljunggren (I:sta) och överläraren Nils Helger (II:dra) beslöt också riksdagen enhälligt att begära utredning och förslag i frågan. Sedan denna utredning verkstälts och riksdagen år 1919 fattat sitt beslut, påbörjades arbetet för genomförandet av dessa beslut, vilket arbete år 1926 den 24 september resulterade i utfärdandet av nytt kungl. cirkulär, som på ett mera bestämt och detaljerat sätt gav anvisningar om nykterhetsundervisningen.

Ehuru cirkuläret publicerats i olika sammanhang och även finnes utgivet i separattryck, synes det emellertid, enligt vad erfarenheten oupphörligt visar, alltjämt vara för de flesta obekant. Av detta skäl och på grund av cirkulärets grundläggande betydelse ej allenast för den egentliga nykterhetsundervisningen i skolorna utan ock för det fortsatta upplysningsarbetet i nykterhetsfrågan, anse vi oss böra erinra om dess förekomst.

Styrelsen för Centralförbundet för nykterhetsundervisning (C. F. N.) har sedan ett halvår tillbaka under övervägande åtskilliga åtgärder i syfte att främja en mera effektiv tillämpning av cirkulärets föreskrifter. Även av detta skäl kan det vara av intresse att erinra om detsamma och att därtill knyta den förhoppningen att alla vederbörande skola lämna sin medverkan till varje strävande, som åsyftar att bereda den uppväxande ungdomen en vederhäftig upplysning om alkoholbrukets risker och skadeverkningar för såväl den enskilde som för hela folket.

Tänk på familjen —
men tänk också på Er själv...

Ni vet hur viktigt det är att Er make alltid får upp-
träda i blanka och välvårdade skor — samma sak med barnen
som i skolan vittna om att de komma från ett ordningsamt hem. . .
Men tänk också på Er själv — Ni skaffar Er kanske ett par vackra
och ljusa skor i vår på vilka minsta fläck kan synas. Då är det
bra att ha Vikings Flytande till hands — skokrämen som passar
så väl till damernas skor, som ger dem en så vacker glans, som
tar bort alla fläckar och som gör skinnet mjukt och behagligt. Köp
hem den trevliga och praktiska 50-öresflaskan för Er egen räkning.

Blanka med

VIKING

Ledande svenska skofabrikanter förorda VIKING